

klii
maat
STAD
KORTRIJK

Inhoud

Inleiding	p. 3
1. Renovatie	p. 6
2. Stadspatrimonium	p. 8
3. Hernieuwbare energie	p. 10
4. Mobiliteit	p. 13
5. Bouwshift	p. 17
6. Blauwe stad	p. 19
7. Groene stad	p. 23
8. Afval	p. 28
9. Voedsel	p. 32
10. Luchtkwaliteit	p. 35

Inleiding

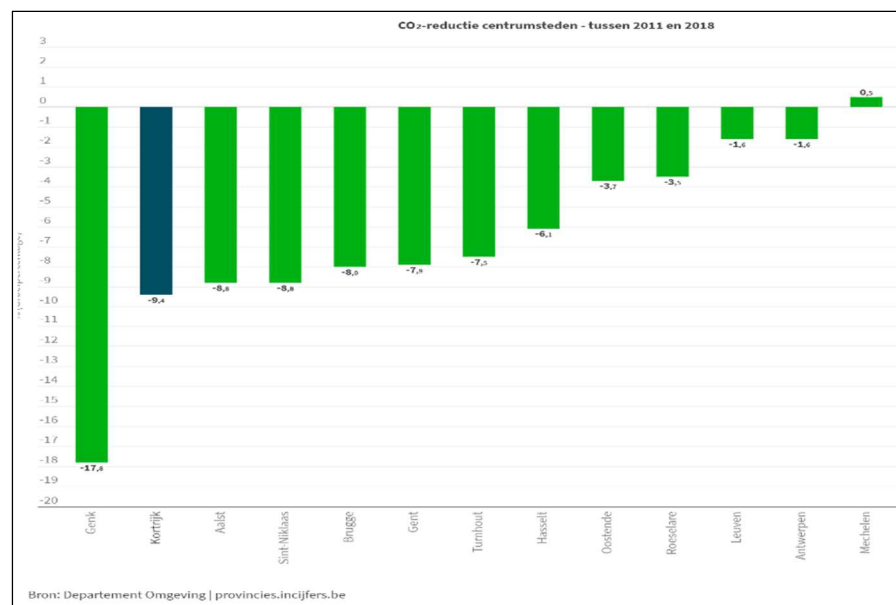
Een ambitieuze Green Deal die constant evolueert

Kortrijk heeft zijn eigen Green Deal klaar. Dit klimaatplan is een **open en participatief** document, dat voortdurend evolueert. De drijfveren en ambities zijn **lokaal, regionaal en globaal**. De uitstoot van broeikasgassen, opwarming van de aarde en milieuvervuiling zijn wereldwijde problemen waar we samen een antwoord op trachten te bieden .

In **Kortrijk** blijven we resoluut inzetten op gezonde lucht, bodem en water. We monitoren de luchtkwaliteit in het bijzonder, omdat deze heel belangrijk is voor onze gezondheid. Groen en natuur in de stad zorgen voor zuivering van de lucht, samen met het aan banden leggen van fossiele brandstoffen, vervuiling en fijn stof. We willen een biodiverse en klimaatrobuuste omgeving creëren voor onze inwoners, die hen een buffer biedt tegen overstromingen, droogte en hitte. Deze ambities omschrijven we in het **bestuursakkoord 2020-2025** 'Beste Stad van Vlaanderen'.

We ondertekenden tevens, in **regionaal** verband, het **Europese Burgemeestersconvenant**. De doelstelling is om 40% minder CO₂ uit te stoten tegen 2030 (t.o.v. 2005). Tegen 2050 is de ambitie energieneutraliteit. In Kortrijk zien we voorlopig een daling met 11,4% tussen 2005 en 2017. Een tweede plaats in vergelijking met de 13 Vlaamse centrumsteden, voor de periode 2011-2018. Er zijn voor deze vergelijking helaas geen data vanaf 2005 ter beschikking. Dat zie je op de grafiek hierna.

De stad engageerde zich met het Burgemeestersconvenant niet enkel om de klimaatopwarming tegen te gaan (zogenaamde **mitigatie**) door de CO₂ uitstoot te verminderen, maar ook om maatregelen te nemen om de impact van de klimaatwijziging op te vangen (**adaptatie**). Het klimaat is namelijk al volop in verandering, wat zich al uit door extremere weersomstandigheden, en daar moeten we ons op voorbereiden.

Andere bepalende referenties voor het Kortrijks klimaatbeleid zijn tevens de regionale ruimtelijke energiestrategie, de ambities uit de regiovisie van Liedal (ZeroRegio), het Vlaams en federaal klimaatbeleid, de Europese Green Deal, de ambities uit Kortrijk 2025 en het Ruimtepact.

"We moeten nu veranderen voor het klimaat ons verandert."

Naomi Klein

We sluiten met onze Green Deal tenslotte aan bij de 17 **mondiale duurzame ontwikkelingsdoelstellingen** (SDG's), in het bijzonder de volgende (en hun subdoelstellingen):

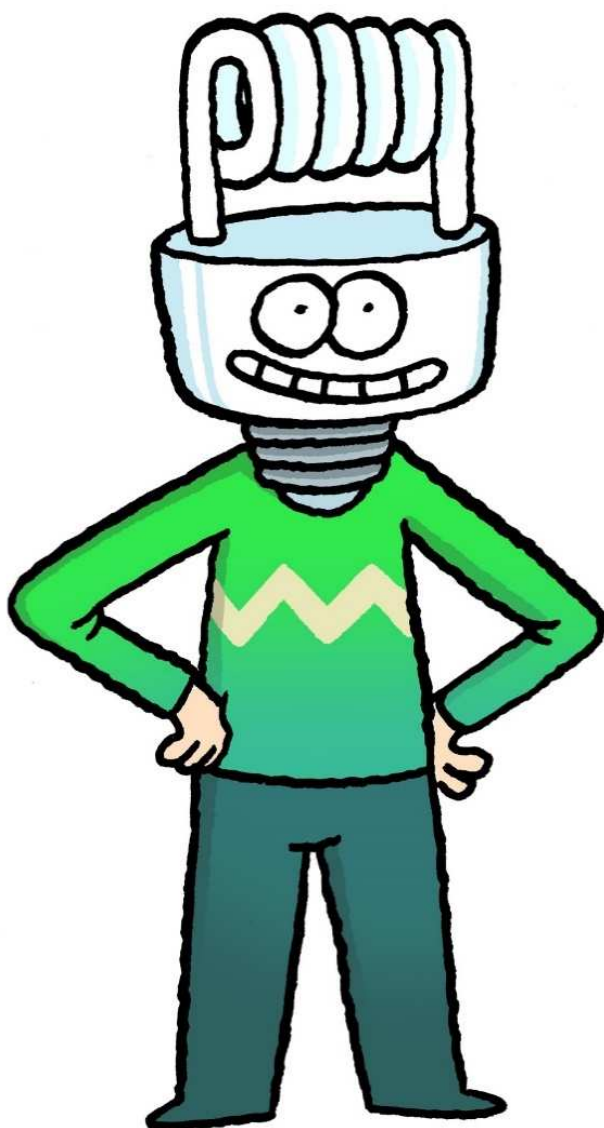
- Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen
- Neem dringend actie om de klimaatverandering en haar impact te bestrijden
- Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen, beheer bossen duurzaam, bestrijd [...] landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe

10 speerpunten

Het thema klimaat komt niet alleen overal ter wereld voor, je vindt het ook terug in alle geledingen van de maatschappij en in alle facetten in je leven. Hoe je woont, je verplaatst, wat je eet of consumeert... eigenlijk is alles klimaat-gerelateerd. Ook de urgentie is enorm en daar willen we alle stakeholders van overtuigen en rond sensibiliseren.

De Kortrijkse Green Deal balt deze complexe en brede problematiek concreet samen in **10 speerpunten**:

1. We begeleiden minstens 5000 woningen naar een energetische (dak)**renovatie**
2. Kortrijk werkt aan een energieneutrale **stadsorganisatie** (openbare gebouwen en verlichting)
3. We verhogen ons aandeel **hernieuwbare energie** tot 10% tegen 2025 en 15% tegen 2030: zon- en windenergie, restwarmte en biomassa
4. Als beste **fietsstad** van Vlaanderen kiest Kortrijk voor een duurzame Modal Shift
5. We stoppen het ruimtebeslag en zetten verder in op de **bouwshift**
6. We willen meer ruimte voor **water** in een klimaatrobuuste omgeving
7. We blijven investeren in meer biodiversiteit met nieuw, publiek **groen** en 100 ha extra bos en natuur
8. We hebben aandacht voor afval en een **circulair** aankoopbeleid en materialengebruik
9. Kortrijk zet in op gezonde en eerlijke **voeding** voor iedereen, met aandacht voor lokaal en korte keten
10. We monitoren de **luchtkwaliteit** als sensibilisatie naar burgers, bedrijven en scholen

ENERGIE

Om de klimaatdoelstellingen te behalen, moeten we in eerste instantie energie besparen. De grootste winsten vallen daar te rapen bij onze gebouwen.

We moeten dus grondig gaan renoveren en ook voor ons eigen patrimonium het goede voorbeeld geven.

De energie die we wel nog nodig hebben, halen we uit hernieuwbare bronnen. Fossiele brandstoffen bannen we zoveel mogelijk.

De eerstvolgende speerpunten zijn dan ook **mitigatie**-maatregelen.

1. Renovatie

We begeleiden minstens 5.000 woningen naar een energetische (dak)renovatie

Het energieverbruik bij onze 34.498¹ **residentiële gebouwen** (of 38.565 wooneenheden) is het hoogste van alle sectoren: 513.770 MWh. De CO₂-uitstoot is navenant: 97.276ton (22% van de totale uitstoot). Minstens een derde van onze woningen is verouderd, en slecht of niet geïsoleerd. **Prioritair** dienen we in te zetten op renovatie om de energievraag bij de gezinnen te doen dalen.

Deze legislatuur willen we minstens 5.000 woningen aangepakt zien. Net zoals de regio, schrijven we ons met de Vlaamse doelstelling (Renovatiepact) in om alle bestaande woningen tegen 2050 naar een E-peil van E60² te krijgen. Een kanttekening daarbij is dat renovatie soms net niet de oplossing is, maar dat het soms op energetisch en financieel vlak beter is om het gebouw te slopen en te herbouwen.

Een Kortrijks renovatie- en isolatieplan

We zetten, samen met een nieuw **woonplan**, een renovatiestrategie op. Vaak, maar niet altijd, is er met dakisolatie de grootste winst te halen. Daarom willen we aan de hand van een dakenscan de wijken identificeren met de slechtst geïsoleerde woningen. Dat werkt vooral sensibiliserend voor de bewoners.

Samen met de premie voor **dakisolatie**, is dit een voet tussen de deur voor de (Kortrijkse) **renovatiebegeleiders**. Zij bieden advies op maat, in het bijzonder voor kwetsbare doelgroepen. Dankzij een nieuwe opvolgingstool en een extra expert (voortvloeiend uit het project Supra/Elena), vergroot hun slagkracht.

Dit aanbod is niet enkel voor huiseigenaren. Ook voor appartementsbewoners, huurwoningen³ en zelfs jeugdverenigingen is er (financiële) steun bij renovatie. De renovatiebegeleiders wijzen de verbouwers op de Vlaamse Energielening (via het Energiehuis in W13) en verschillende premies.

We zetten in op de renovatie van noodkoopwoningen

Noodkopers zijn huishoudens die deels uit noodzaak (door een gebrek aan degelijke en betaalbare private en sociale huurwoningen) een kwalitatief minderwaardige woning aangekocht hebben, zonder de mogelijkheid er financiële middelen in te investeren om de woning op een goed kwaliteitsniveau te brengen, met onder meer hoge energiefacturen tot gevolg. Door gebrek aan voldoende eigen middelen en solvabiliteit vallen deze eigenaars ook systematisch uit de boot bij renovatiepremies.

Er komt een renovatiefonds voor noodkoopwoningen. Daarmee willen we deze legislatuur in totaal 36 noodkoopwoningen selecteren die na renovatie zullen voldoen aan de normen van de Vlaamse Wooncode.

¹ Provincie in Cijfers 2019

² Hoewel er nu nog geen (over)zicht is op het E-peil van de gebouwen, ook niet na renovatie. Vlaanderen doet hier momenteel inspanningen rond.

³ Kortrijk telt 8.363 wooneenheden in appartementen. 33% van de bevolking huurt een huis.

We pakken energiearmoede aan

We hebben bij renovatieadvies ook aandacht voor gedrag en energievretende toestellen. Er wordt doorverwezen naar de energiesnoeiërs van vzw Effect. Energiemeters worden gratis uitgeleend. Mensen met betalingsachterstand en hoog verbruik komen in aanmerking voor een energieanalyse. We onderzoeken de (project)mogelijkheden van Papillon, rond (huren van) zuinige huishoudtoestellen voor mensen in armoede.

Energievriendelijk consumeren wordt ook een belangrijke doelstelling binnen het vernieuwd consumentenbeleid dat vanuit de Deelfabriek wordt uitgerold. We organiseren, i.s.m. partners zoals Leiedal, ook zelf groepsaankopen.

Wat kan jij doen? Reduceer de energievraag van je woning zo veel mogelijk. Soleer de gebouwschil, laat je daarbij gratis bijstaan door een renovatiebegeleider en vraag bij de stad je premie aan voor dakisolatie en/of groendak. Ook de zuinigheid van je huishoudtoestellen en je gedrag (die verwarming kan best een graadje minder) zijn van belang voor je energiegebruik.

Er komt één woon- en energieloket

In het stadhuis komt één balie, een 'one-stop-shop', waar je alle informatie terug vindt rond groepsaankopen, wonen, energie, renoveren, begeleiding en premies. Het loket steunt op een nieuw woonpact (het engagement ontsproten aan het **woonplan**) waarin o.a. buurtgerichte aanpak van renovatie geïntegreerd wordt. De stad voorziet middelen om te experimenteren met alternatieve en compactere woonvormen. We stemmen ons vergunningsbeleid af op de uitdagingen van de toekomst.

Vanuit dit loket worden sensibiliserende campagnes en laagdrempelige communicatie opgezet naar burgers en specifieke wijken. Zo worden inwoners proactief toe geleid naar energiescans, Vlaamse energieleningen enz.

Er komt een eengemaakt woon- en energieloket in het stadhuis. Één adres voor alle info rond wonen, renovatie en energie. Burgers worden er sneller geholpen door de juiste instantie, zoals onze renovatiebegeleiding.

2. Stadspatrimonium

Kortrijk werkt aan een energieneutrale stadsorganisatie (openbare gebouwen en verlichting)

De stad heeft een belangrijke voorbeeldfunctie te vervullen in de energietransitie. We willen tegen 2025 grote stappen richting energieneutraliteit hebben gezet (Europees doel tegen 2050). Daarom stapten we ondermeer in het consortium SURE2050 (Sustainable Real Estate 2050) voor extra begeleiding en coaching. We brengen momenteel het potentieel in beeld en laten ons daarbij begeleiden door VEB (Vlaams Energiebedrijf). Een energiecoördinator wordt aangesteld. Publieke gebouwen zijn namelijk een belangrijke ontmoetingsplek tussen het bestuur en de burgers, waar duurzaam beleid tastbaar wordt.

We investeren extra in ons Energiefonds

We realiseren dankzij ons rollend Energiefonds een doorgedreven woningrenovatie bij woningen in eigendom, zoals seniorenwoningen, doorgangswoningen en/of crisiswoningen. Bij het **(ver)bouwen van overheidsgebouwen** maken we gebruik van de duurzaamheidsmeter GRO en streven we naar toekomstbestendige gebouwen op vlak van energie, comfort en circulariteit.

Kortrijk zet prominent in op multifunctioneel gebruik en structureel onderhoud van de gebouwen. Door het bestaande patrimonium in de stad beter te benutten en te onderhouden, verkleint de nood aan bijkomende gebouwen. Zo maken we meerjarenonderhoudsplannen en volgen we de conditiestaat van de gebouwen op. Dit leidt tot meer gebruikscomfort in de gebouwen en een beter beheer van de onderhoudskosten.

We investeren in monitoring van het energie- (en later ook water-) verbruik in eigen gebouwen. We installeren daartoe onder andere digitale meters en starten een proefproject met doorgedreven monitoring op een aantal gebouwen. Met deze informatie ondernemen we acties om de energieprestaties van onze gebouwen te verbeteren.

We zetten een netwerk op van energie-ambassadeurs in de diverse gebouwen (sport, musea, depots...). Ook aan externe gebruikers (handelaars, verenigingen, diensten) maken we het verbruik en de kosten duidelijk. We belonen hun energiebesparend gedrag en maken hierdoor samen werk van lagere energiefacturen en een verbeterd comfort in de gebouwen.

We schakelen onze openbare verlichting om naar led

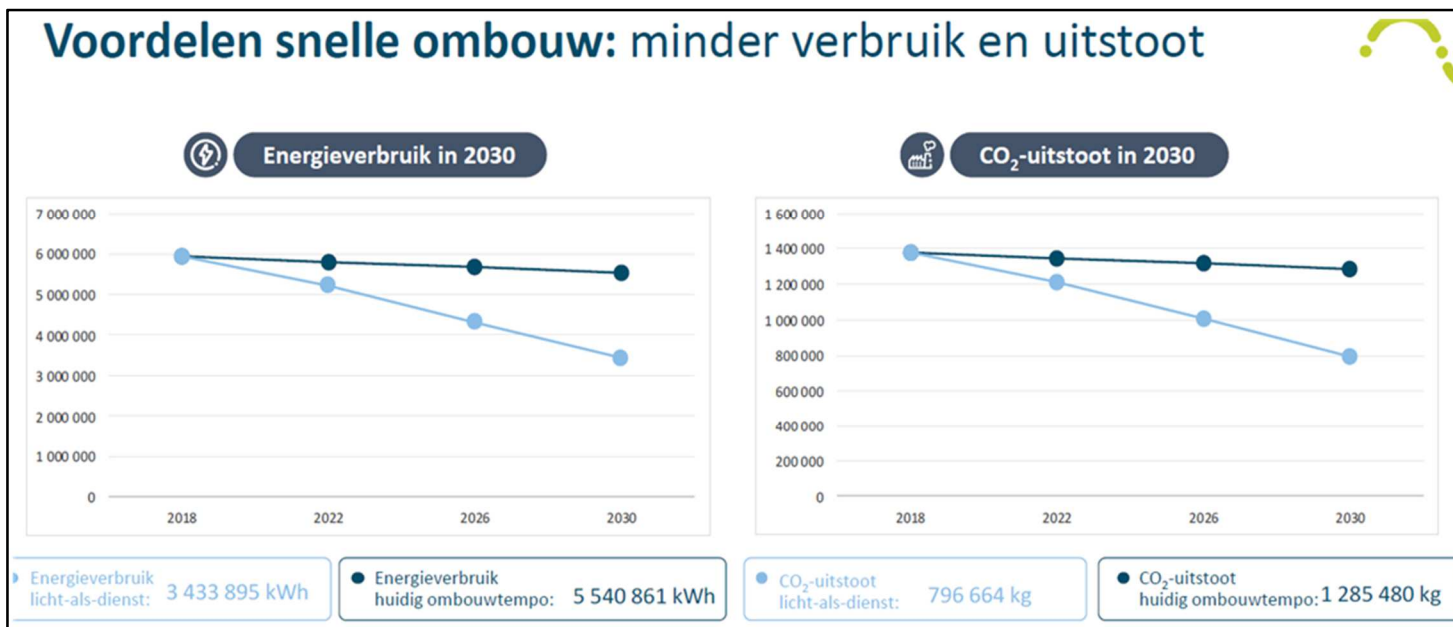
Tegen 2030 wordt via de netbeheerder Fluvius alle openbare verlichting LED, en waar nodig **dimbaar**, **natuurvriendelijk** en gecombineerd met **smart technologie** (digitaal). Dit zorgt voor een besparing op vlak van energieverbruik alsook CO₂ - uitstoot, zoals onderstaande grafiek aantoont. De cijfers in lichtblauwe kleur zijn de resultaten die Kortrijk behaalt via "licht als dienst".

We vinden daarnaast kennisopbouw belangrijk en nemen deel aan het West-Vlaams kennisplatform openbare verlichting.

Kortrijk schakelt de openbare verlichting om naar 100% led. Ook met de biodiversiteit (vleermuizen en andere nachtdieren) houden we rekening bij het herdenken van de verlichting.

Aankoop van groene stroom

Stad Kortrijk koos in 2009 al voor groene stroom voor de openbare gebouwen en verlichting. Tijdens de vorige legislatuur bleef al onze elektriciteit **100% hernieuwbaar**. De intercommunale Leiedal gunde, als aanbestedende overheid, voor deze legislatuur een nieuwe intergemeentelijke samenaankoop voor 100% groene stroom. Dit contract is deel van de grote klimaatpuzzel voor het leveren van elektriciteit en aardgas, voor het gedeelte dat we niet zelf produceren met onze eigen zonne-installaties.

3. Hernieuwbare energie

We verhogen ons aandeel hernieuwbare energie tot 10% tegen 2025 en 15% tegen 2030: zon- en windenergie, restwarmte en biomassa

Niet enkel moeten we fors minder energie verbruiken; de energie die we wél nog nodig hebben, mag geen fossiele brandstof zijn. Ook zo beperken we onze CO₂-uitstoot. Momenteel wordt slechts 6,5%⁴ van alle energie in Kortrijk duurzaam opgewekt.

In 2050 moeten de lokale hernieuwbare bronnen regionaal voor 32% van de energie-behoefte instaan. Als we dat lineair op een grafiek uitzetten, betekent dat voor Kortrijk een verhoging tot ruim 10% tegen 2025 en tot 15% tegen 2030. We werken bijgevolg aan strategieën om de transitie te versnellen.

In de regio berekende men het potentieel voor zonne-energie op 78% daarvan, voor windenergie 15% en voor biomassa en biogas 8%. Naast een verdubbeling van het aantal windturbines, zetten we vooral in op het optimaal voorzien van zonnepanelen op stadgebouwen, woningen, bedrijven, scholen.

Het is duidelijk dat we om de objectieven tegen 2030 (-40% CO₂) en 2050 (energieneutraliteit) te bereiken, ook een bijgesteld beleid van de hogere besturen nodig hebben. Samen met Leiedal ijveren we daarvoor, *in het bijzonder* voor dit speerpunt.

⁴ Vermoedelijk cijfer voor 2019 en bevestigd cijfer voor 2017 in Regionaal energie- en klimaatactieplan. Dit gaat om het totaal van warmtepompen, zonneboilers, wind, zonnepanelen (PV), biobrandstof in diesel en benzine en biomassa & WKK.

We verdubbelen onze windturbines

Vlaanderen telt 560 windturbines onshore, goed voor 1.307MW⁵. Op Evolis, grondgebied Kortrijk, staan er nu 3, met een totaal vermogen van **6MW** (2MW per turbine).

15 bijkomende windmolens zijn tegen 2030 nodig in de regio, en 50 tegen 2050. Voor Kortrijk komen er wellicht deze legislatuur nog 4 bij (vermogen 3,5MW per turbine), goed voor **14MW extra** in totaal. Gezien de grote toename in vermogen bij nieuwe turbines, loont het de moeite om te bekijken of de 3 bestaande op Evolis kunnen worden vervangen (potentiële winst van 4,5MW).

Ondanks onze dichte bebouwing (hier dus een nadeel) en restricties rond inplanting, detecteerde Leiedal wel 25 mogelijke locaties voor nieuwe windturbines op Kortrijks grondgebied. De effectieve haalbaarheid en wenselijkheid zijn onzeker wegens afhankelijk van hoger beleid.

⁵ energiesparen.be 31/07/2020

We promoten de realisatie van zonnepanelen

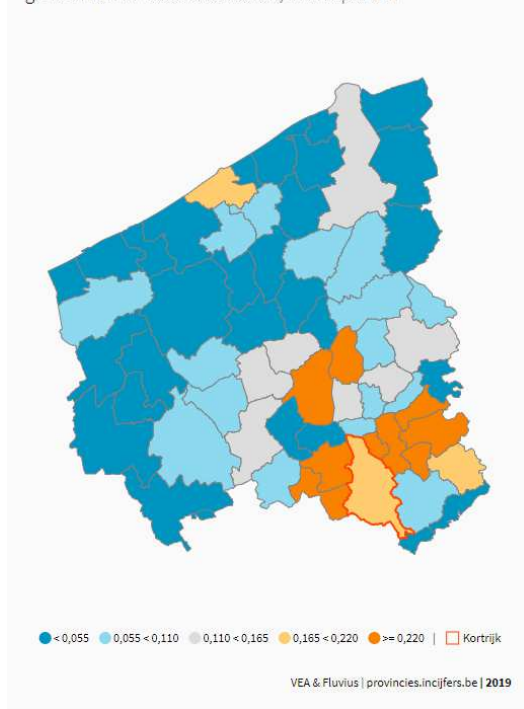
In 2020 telt Vlaanderen 440.139 PV-installaties, goed voor 3.249MW⁶. In Kortrijk is dat **40MW**⁷ in 5.805 installaties. Zoals op de kaart⁸ te zien is, zijn we zeker niet de slechtste leerling van de klas.

Onze dichte bebouwing biedt een enorm potentieel voor zonnepanelen op daken. Om die realisatie te promoten naar burgers en bedrijven, brengen we o.a. ideale locaties in kaart.

Door aanbestedingen naar (burger)coöperaties zetten we nog meer in op – het succesvolle - zonedelen op de daken van de **stadsgebouwen**. Burgers die investeren in zonnepanelen op stadsdaken, krijgen daarvoor rechtstreeks een energieopbrengst uitbetaald. Het streefdoel is om tegen 2030 40% van de publieke gebouwen optimaal te voorzien van PV-panelen.

We stimuleren ook **particulieren** om deel te nemen aan voordelige **groepsaankopen** en hebben oog voor ontzorging in onze communicatie. We trachten voor de meest kwetsbaren de drempel extra te verlagen, bijv. door ondersteuning via renovatiecoaches. We onderzoeken of en in welke mate een

Geïnstalleerd vermogen PV-installaties > 10kW
gemeenten in West-Vlaanderen, in MW per km²

project als Buurzame Stroom⁹ haalbaar kan zijn. Streefdoel is hier 35% van de woningen optimaal te voorzien van PV-panelen tegen 2030.

We trachten bij nieuwe handelspanden, bedrijfsgebouwen, enz. de noodzakelijke **draagstructuur** af te dwingen voor de realisatie van PV-panelen (of groendaken). Ook bij de 64 **schoolgebouwen** onderzoeken we de mogelijkheden, in het kader van een nieuw duurzaamheidscharter. Zo kan opgewekte zonne-energie tijdens schoolvrije momenten ingezet worden voor laadpunten voor buurtbewoners. Streefdoelen: tegen 2030 worden 35% van de niet-residentiële gebouwen en 10% van de auto- en fietsparkings optimaal voorzien van PV-panelen.

Bovendien onderzoeken we hoe we tegen 2030 10% van de beschikbare oppervlakte in autosnelwegbermen kunnen voorzien van PV-panelen.

Tenslotte hebben we ook oog voor esthetiek. Niet overal zijn PV-panelen de oplossing. Denk maar aan erfgoedgebouwen. Soms kan innovatie (dakpannen met PV-cellen) een uitweg bieden.

Dankzij het zonedelen project zijn de stadsdaken op Kortrijk Weide optimaal voorzien van PV-panelen.

⁶ Bron: energiesparen.be

⁷ Bron: <https://apps.energiesparen.be/energiekaart/gemeenten/Kortrijk> 31/08/2020

⁸ Bron: <https://provincies.incijfers.be/dashboard/dashboard/klimaat/>

⁹ <https://energent.be/projecten/innovatieprojecten/buurzame-stroom>

Parels als start voor een stedelijk warmtenet

Omdat onze warmtevraag **53% van de uitstoot** veroorzaakt - 81,5% van de woningen zijn daarvoor op het gasnet aangesloten – bieden collectieve warmtenetten een **hoog potentieel** in het dicht bebouwde Kortrijk. In buitengebieden zijn er dan individuele oplossingen, zoals warmtepompen.

Op de Venning bestaat reeds een warmtenet, de verbinding wordt gemaakt tussen het crematorium en KULAK en LEC (Local Energy Community) **Kortrijk Weide** is in aanbouw. Kortrijk Weide was een pilootproject van HeatNet, waarmee we pionierswerk verrichtten. De ontwikkelingen op sites Van Marcke en bouwblok Walle bieden momenteel mogelijkheden. De laatste is zelfs geselecteerd als Klimaatwijk van Team Vlaams Bouwmeester.

De verbinding tussen Imog en het stadscentrum blijkt niet meteen haalbaar, vooral door de grote afstand (zonder afnemers) die overbrugd moet worden. Toch is de afvalverbrandingsoven de grootste (maar niet gebiedsdekkende) bron aan restwarmte in de omgeving. Een warmtenet zelf is niet noodzakelijk klimaatvriendelijk, daar hebben we eerst **groene bronnen** voor nodig. Restwarmte van bedrijven, geothermie, WKK, biomassa¹⁰, biogas... kunnen (tussen)oplossingen bieden als lokale bron voor verschillende parels. Op deze manier maken we wijkgerichte plannen om groene warmte te ontwikkelen en werken aan een strategie voor de **afbouw van het fossiel aardgasnet** in Kortrijk.

We streven zo naar verschillende warmteparels die op termijn aan elkaar kunnen geregen worden als een stedelijk warmtenet. We onderzoeken welke **structuur** (bijv. lokaal **energiebedrijf**) optimaal is om dit warmtenet verder uit te bouwen.

Waar warmtenetten waarschijnlijk zijn (energietransitie wordt meegenomen in het nieuwe **ruimtelijk beleidsplan**), worden reservatiestroken en aangepaste wegprofielen opgemaakt. We werken ook juridische bepalingen uit voor nieuwe woonontwikkelingen zoals een centrale stookplaats op maaiveldniveau langs de straatzijde, lage temperatuurverwarming, ruimte voorzien voor warmteproductie- en/of overslagstations en aansluitingsplicht warmtenet.

*Wat kan jij doen? Misschien zijn zonnepanelen wel een optie voor jouw dak. Op de zonnekaart kan je nagaan of jouw dak geschikt is om er zonnepanelen op te leggen. Af en toe organiseert de Provincie West-Vlaanderen groepsaankoop voor **zonnepanelen**. (Voor)inschrijven of meer informatie zoeken kan via wijkkiezen.be.*

*De Provincie organiseert ook regelmatig een samenaankoop **groene stroom**. Hou de website www.samengaanwegroener.be in het oog.*

¹⁰ Voor Kortrijk werden geen tot weinig opportuniteiten gespecificeerd voor biomassa. Momenteel koppelen we hier geen specifiek beleid aan. Maar we houden de vinger aan de pols.

MOBILITEIT

Alles in dit speerpunt, is in functie van de duurzame modal shift: de verschuiving in vervoerswijzen. We stimuleren met andere woorden alternatieven voor de wagen.

Dit is in eerste instantie een **mitigatie** maatregel. Want hoe minder we ons verplaatsen aan de hand van vervuilende motoren, hoe minder broeikasgassen er vrij komen en hoe meer we de klimaatverandering tegen gaan.

Waar we de straten herinrichten, met meer ruimte voor groen en waterinfiltratie, kunnen we toch ook spreken over klimaatadaptieve maatregelen.

4. Mobiliteit

Als beste fietsstad van Vlaanderen kiest Kortrijk voor een duurzame Modal Shift

Net zoals bij het speerpunt 'renovatie', is ook op vlak van mobiliteit de uitdaging tweeledig: enerzijds **minder energie verbruiken en dus het aantal voertuigkilometers terugdringen** - met 10% tegen 2030 en met 20% tegen 2050. En anderzijds moeten we het gebruik van **fossiele brandstoffen vermijden**, voor de kilometers die we wél nog met de wagen doen. We zetten daarom in op een emissievrij wagenpark: 30% van de wagens rijdt elektrisch in 2030. In 2050 moet dat 60% van de wagens zijn.

Terugdringen van het aantal autokilometers doen we door **autogebruik te ontmoedigen** en tegelijk de **alternatieven** naar voren te schuiven. Wie in Kortrijk zijn autonummerplaat inruilt voor een fiets, krijgt daar zelfs een premie voor! We zorg(d)en ervoor dat Kortrijk perfect bereikbaar is zonder wagen. Wie de wagen nodig heeft, blijft welkom in Kortrijk. Maar dan dus het liefst met een zo duurzaam mogelijke aandrijving, zoals groene stroom.

Autoluwere steden dragen sterk bij tot een goede **luchtkwaliteit**, een grotere **veerkracht en leefbaarheid**. 'Autonome verplaatsingen' door kinderen en jongeren (zonder hun ouders) zijn verplaatsingen te voet, met de fiets of met het openbaar vervoer – zie programma Kortrijk Kinderrijk. Minder ruimte voor de wagen betekent meer ruimte voor groen en spelende kinderen. Het is belangrijk dat de inwoners over deze onderliggende voordelen geïnformeerd worden en het beleid mee (uit)dragen.

We willen minder (auto)verplaatsingen

In samenspraak met de bewoners (via een adviesraad), ontwikkelen we een nieuw **mobiteitsplan**. We ontmoedigen nu al doorgaand verkeer in het centrum en de wijken en loodsen auto's naar randparkings en (nieuwe) ondergrondse parkings. Een goed uitgevoerd mobiteitsplan heeft ook een positieve impact op de doorstroming, zowel van het openbaar vervoer als voor wie echt met de wagen in de stad moet zijn.

Sterke steden beslissen tegelijk over waar ze welke ontwikkelingen mogelijk maken, over de publieke ruimte van morgen en over hoe de mobiliteit zal verlopen. Nieuwe **woonontwikkelingen** zijn bijv. best autoluw of -vrij en zetten maximaal in op traag verkeer. Daarom stemmen we het nieuwe mobiteitsplan en het beleidsplan ruimte op elkaar af.

We onderzoeken o.a. samen met de private sector de verduurzaming van de stedelijke logistiek. Ook voor afvalophaling doen we een oefening **naar minder transport**. De meest duurzame verplaatsing, is namelijk geen verplaatsing. Stad Kortrijk wil een organisatie van de toekomst zijn en omarmt een nieuwe manier van werken voor het personeel. Flexibel en taakgericht werken krijgt een plaats in de stadsadministratie. En dankzij het thuisloket van het administratief stadhuis zijn er zo'n 25.000 verplaatsingen per jaar overbodig. Technologische oplossingen spelen hier een grote rol.

"In de stad waar ik woon hebben tijdens de lockdown fietsers de straten in de wijken heroverd. Wat je er vroeger niet zag en nu wel: fietsende kinderen zonder ouders"

Dr. Dirk Lauwers (Mobiliteitsexpert)

We promoten en faciliteren duurzame modi

Het plan Kortrijk Stapt komt er speciaal voor de voetgangers, met acties om de belangrijkste wandelroutes toegankelijker, aangenamer en comfortabeler te maken. We maken gebruik van bestaande technologieën (zoals de walkability-score) om voetgangers in kaart te brengen. Ook de heraanleg van trage wegen maakt deel uit van het plan.

Kortrijk Fietst zorgt voor fietsvriendelijkere en fietsveiliger kernen van de stad en de deelgemeenten. Kortrijk was de eerste stad met een **fietszone** met meer dan 70 straten (fietsstraten, woonerven en voetgangerszone) in het centrum. Dit leverde Kortrijk o.a. de titel 'beste fietsstad van Vlaanderen' op. Een fietszone is een zone van aaneengesloten fietsstraten waar de auto nog welkom is, maar de fietsers niet mag inhalen en nooit sneller dan 30 km/u mag rijden. Dat was zo'n succes dat er nu ook een fietszone in Heule en Marke is. De uitrol in andere deelgemeenten wordt onderzocht.

We voeren het **Fietsrouteplan** uit om Kortrijk en de deelgemeenten beter te verbinden met 16 prioritaire, autoluwe fietsroutes. Waar mogelijk ontvlechten we het fietsverkeer volledig van het autoverkeer. We maken werk van nieuwe blauw-groene fietsnetwerken.

We creëren ruimte voor **fietspoorten** aan de rand van het landschap en leiden de routes door nu nog onbekend groen doorheen de stad. We wegen daarbij zo zorgvuldig mogelijk het evenwicht tussen natuur en trage mobiliteit af.

We voeren **schoolstraten** in om schoolgaande kinderen en studenten ertoe aan te zetten de fiets te nemen van en naar school of campus. We ondersteunen de scholen bij fietseducatie. Uiteraard waken we erover dat de paden ten allen tijde veilig en toegankelijk zijn.

¹¹ De Vervoersregio Kortrijk is één van de 15 vervoersregio's waar Vlaanderen is in onderverdeeld. Concreet zullen de lokale besturen daarin vanaf 2019 zeer regelmatig afstemmen met de Vlaamse Overheidsdiensten Mobiliteit en Openbare Werken, met De Lijn en met het Agentschap Wegen en

We brengen alle dienstverlening voor fietsers samen in 1 loket: de **Fietsambassade**. Van hieruit komen ook nieuwe initiatieven die het gebruik van de fiets in Kortrijk stimuleren.

We voorzien waar nodig veilige, overdekte **parkeergelegenheid voor fietsen**. Per jaar komen er minstens 3 buurtfietsstallingen bij in buurten waar de inwoners weinig ruimte hebben om hun fiets te stallen. Waar wenselijk bekijken we hier de nood aan laadfaciliteiten. Ook in bouwaanvragen van private ontwikkelingen hebben we aandacht voor voldoende kwalitatieve fietsstallingen.

In de schoot van de Vervoersregio¹¹ werken we oplossingen uit om het **openbaar vervoer** af te stemmen op de vraag. We hebben meer avondlijk vervoer bedongen. Van de NMBS verwachten we snellere **verbindingen**. We bereiden ons voor op de komst van de trambus tussen het centrum en Hoog Kortrijk. We engageren ons ook om het openbaar vervoer aantrekkelijk en toegankelijk te maken voor jong en oud.

Als stad vullen we het openbaar vervoer zo goed mogelijk aan met een aanbod van fietstaxi's, **deelfietsen**, deelauto's en taxicheques. We richten **Mobipunten** in waar vlot kan worden overgestapt van het ene naar het andere vervoersmiddel. Stadspersoneel maakt bijvoorbeeld gebruik van deel- of e-poolfietsen voor de last mile naar hun werkplek.

We promoten deze alternatieve vervoersmodi, o.a. met de **Autovrije Zondag**. Intussen telden we al 8 succesvolle edities. Stadsdiensten schuiven consequent de fiets en openbaar vervoer naar voor om alle optredens, sportlessen, events... vlot te bereiken. Zo werkt Green Track, het netwerk van de kunst- en cultuursector rond ecologie en duurzaamheid, het meest rond mobiliteit.

Verkeer. Vanaf dan kunnen we als stad en regio een regionaal mobiliteitsbeleid uittekenen dat in 2020 in uitvoering gaat om de mensen beter te bedienen.

Emissievrij maken van het wagenpark

Als we toch nog met de wagen rijden, moeten we voor vervoersmiddelen met een lage uitstoot of duurzame brandstof kiezen. De stad geeft het goede voorbeeld met zijn **eigen wagenpark**, dat we vervangen door het meest duurzame alternatief op de markt. Voor dienstverplaatsingen kiezen we waar mogelijk, voor full elektrisch. Plug-in hybride staat op de tweede plaats, gevolgd door CNG/LNG en tenslotte hybride-benzine en diesel. Door het uitdragen van de zorg voor het milieu en het comfort van onze medewerkers, werken we tevens aan een beter intern en extern imago.

In samenspraak met De Lijn willen we volop investeren in **emissievrije bussen**. Taxi's zullen volgens het Vlaams decreet vanaf 2030 verplicht 100% elektrisch rijden. Ook voor elektrificering van bedrijfs- en personenwagens, zal een meer stimulerend beleid moeten gevoerd worden door de hogere overheden.

De stad stimuleert wel (via verordeningen, als voorwaarde bij een vergunning, enz.) het plaatsen van **elektrische laadpalen** voor personenwagens... We plaatsen er ook zelf op openbaar domein, op strategische locaties bijv. aan het station (o.a. bedoeld voor de taxi's).

We onderzoeken om het plaatsen van **PV-panelen** op daken van auto- en fietsparkings te versnellen. Tegen 2050 zou 50% van de parkings namelijk optimaal voorzien moeten zijn van zonnepanelen.

We nemen deel aan het Tetra-project brandstoftechnologie van Vives en KU Leuven. Zo houden we een vinger aan de pols bij de ontwikkelingen en de mogelijkheden van waterstof als brandstof.

FIETSZONE
Auto's blijven achter de fietsers

Kort.

Kortrijk was de eerste Vlaamse stad met een grote fietszone. Nu telt deze meer dan 70 straten in het centrum! Marke en Heule hebben nu ook een fietszone in de dorpskern.

Wat kan jij doen? Op www2.kortrijk.be/kortrijkfiets vind je het volledige overzicht. Omdat kinderen zo snel uit hun fiets groeien, is er Tvelootje, een deelsysteem voor kinderfietsen! Maar ook voor de ouders en studenten zijn er deelfietsen. Wie de nummerplaat van zijn auto inruilt, krijgt een fietspremie voor de aankoop van een (bak-)fiets, elektrische (bak-)fiets of meerpersonenfiets.

Zaakvoerder? Laat je begeleiden door het Provinciaal Mobiliteitspunt voor een bedrijfsvervoerplan op maat.

5. Bouwshift

We stoppen het ruimtebeslag en zetten verder in op de bouwshift

De stad maakt deze legislatuur drie beleidsplannen op: het woonplan, het mobiliteitsplan en het beleidsplan ruimte. Die drie plannen moeten ervoor zorgen dat we met z'n allen duurzamer met ruimte omgaan. De aanbesteding voor deze drie trajecten is intussen gegund. De **bouwshift** geldt als strategisch vertrekpunt voor het **beleidsplan ruimte**.

We bouwen hiermee verder op de principes van het **Ruimtepact**. “We willen verantwoord omgaan met onze ruimte en slimme keuzes te maken. We zijn selectief in waar we bouwen. We gaan voor kwaliteit, zowel in de bebouwde omgeving als in de open ruimte. Niet alles wat bebouwd kan worden, moet ook bebouwd worden.”

We kiezen ervoor om de stad niet verder uit te smeren, maar om de kwaliteit van onze stedelijke bebouwing te versterken, zowel in het centrum als in de kernen van de deelgemeenten. “We vermengen functies en creëren interessante plekken in onze stad. Een gezonde mix tussen wonen en werken, winkelen en ontspannen of sport en spel, schept bruisende stadswijken waar altijd wel iets te beleven valt.”

Stop van het ruimtebeslag in 2040

Ruimtebeslag is alle bijkomende inname van open ruimte voor woningen, bedrijven, wegen, sport enz. Voor Vlaanderen blijkt dat 33% van de oppervlakte uit ruimtebeslag bestaat. Volgens het Betonrapport van Natuurpunt is dit voor Kortrijk 48% (tegenover het gemiddelde voor Vlaamse centrumsteden van 52,6%). Een deel van het ruimtebeslag bestaat uit verharding. In Kortrijk is dat volgens het Betonrapport 25% (tegenover het gemiddelde voor Vlaamse centrumsteden van 27%).

In Kortrijk verloren we tussen 2005 en 2015 elke dag 394 m² aan open ruimte. Daarmee scoren we beter dan het gemiddelde van de Vlaamse centrumsteden, nl. 429,5 m²).¹²

Op 30 november 2016 keurde de Vlaamse regering het Witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) goed. De centrale doelstelling van het plan: geen open ruimte meer innemen tegen 2040. Daartoe moet het huidige ritme van 6 ha/dag versterking **tegen 2025 gehalveerd** worden, om tegen 2040 bij nul te eindigen.

In Kortrijk volgen we deze ambitie. Dat betekent dat we deze legislatuur het beleid ombuigen. Die ombuiging moet verankerd worden in het beleidsplan ruimte tegen 2023.

Voor Kortrijk betekent dat dat we vanaf 2025 nog maximum 200 m² open ruimte per dag mogen innemen. **Tegen 2040 moet dat nul zijn**. Bijkomende open ruimte innemen kan dan nog, maar dat moet dan gecompenseerd worden door op andere plaatsen in de stad ruimte vrij te maken.

Zo geven we meer ruimte aan het water om de grond binnen te dringen – meteen de focus van het volgende speerpunt ‘water’.

¹² Bron: Betonrapport van Natuurpunt (2018)

We realiseren de bouwshift in Kortrijk

De essentie van de bouwshift is dat de ontwikkelingsmogelijkheden op ongunstig gelegen locaties verminderen of verdwijnen en dat de mogelijkheden op gunstig gelegen locaties worden geëvalueerd en waar mogelijk verruimd.

Een grote onbekende in het verhaal is de verdere evolutie van het **Instrumentendecreet**. Dat ontwerpdecreet is in behandeling in het Vlaams parlement en het bepaalt bijvoorbeeld hoe eigenaars gecompenseerd kunnen worden voor het verlies aan bouw mogelijkheden. Het is onduidelijk hoe dit evolueert en wanneer het precies zal landen, maar de verwachting is dat daar op korte termijn duidelijkheid over komt. Daarna kan de strategie voor de bouwshift in Kortrijk vastgelegd worden.

De budgettaire impact van de regeling die op tafel ligt, is zeer groot, waardoor het structureel vergoeden van eigenaars via planschade (eigenaarsvergoeding) voor elk ongunstig gelegen stuk grond onmogelijk is.

Structureel ingrijpen vraagt – volgens het ontwerp van Instrumentendecreet – minimaal 40 miljoen euro voor de gronden in Kortrijk waar de ontwikkelingsmogelijkheden geschrapt moeten worden. Dat is nog buiten de 100 hectare woonuitbreidingsgebied gerekend waar ook een oplossing voor nodig is.

De stad zal dus slim moeten inspelen op de nieuwe regeling om tot oplossingen te komen. In het meerjarenbudget is – voor de eerste keer – een substantieel budget voorzien voor die planschadevergoedingen. Het bedrag dat daarvoor deze legislatuur voorzien is, is 5 miljoen euro. Het reële bedrag dat de stad uittrekt voor de bouwshift is veel hoger omdat heel wat gronden die in eigendom zijn van de stad of het OCMW niet meer ontwikkeld zullen worden om ook daar plaats te maken voor groen en nieuwe publieke ruimte.

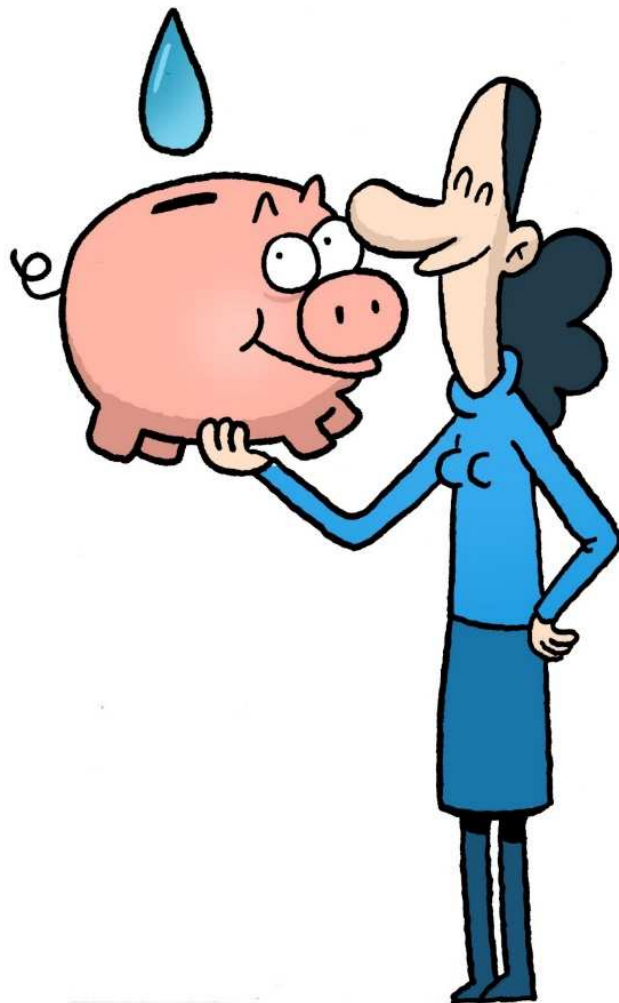
Het gaat om grote delen van het woongebied aan de Kortrijksestraat waar de sportinfrastructuur van Wembley wordt uitgebreid, om grote delen van de geplande ontwikkeling aan het Stadsgroen Ghellinck, een deel van Langwater, de Vlasakker en een deel van het Beneluxpark.

Denk verder aan het tracée van de N50C en de N328, het Tinnekesbos, Bissegem Beach, het binnengebied in Marke, delen van Kruiskouter, de open groene ruimte en het bufferbekken op Walle, het Vetexpark, enz.

De bouwshift is dus al bezig.

In Bissegem wordt er met Stadsgroen Ghellinck gekozen voor groen en publieke ruimte in plaats van nieuwe ontwikkelingen.

WATER

Het klimaat verandert, en die verandering is al voelbaar bezig. In Vlaanderen zal die eenvoudig uitgedrukt zorgen voor meer hittegolven, drogere zomers, nattere winters en een stijgend zeeniveau.

Ook Vlaanderen, en zeker Zuid-West-Vlaanderen, kent al waterproblemen. De grondwatertafel staat dramatisch en historisch laag. We moeten ons wapenen tegen deze fenomenen. Zorgzaam en efficiënter omspringen met water op alle vlak is daarbij cruciaal.

Dit is bij uitstek een **klimaatadaptieve** maatregel

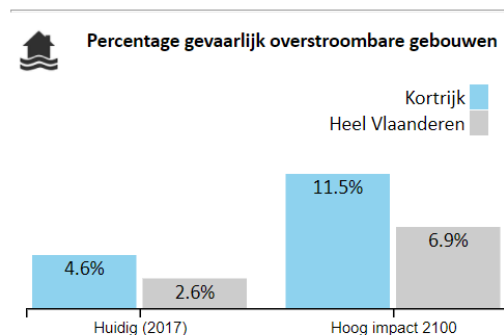
6. Blauwe stad

*We willen meer ruimte voor **water** in een klimaatrobuuste omgeving*

In Vlaanderen kregen we al meerdere jaren te maken met extreme **droogte**. In de toekomst kan dit vaker en intenser voorkomen. Niet alleen regent het steeds minder in de zomer, ook de temperatuurstijging zorgt voor meer verdamping van bodemvocht.¹³ Nochtans houden vochtige graslanden water langer vast dan akkerland en zijn daarom een hotspot voor koolstof. Daarom dient in de meersen en beekvalleien ingezet te worden op het herstel en de bescherming van vochtige graslanden. Zie bijv. Rotersmeers.

Tegelijk kunnen door de nattere winters en intensere neerslag in de zomer vaker **overstromingen** voorkomen, ook op plaatsen die tot nog toe niet overstromden. Meer gebouwen en kwetsbare instellingen kunnen dan overstromen. Men verwacht ook hogere piekwaterstanden bij overstromingen en dus ook meer schade.

We laten ons inspireren door het blauw-groen netwerk (Ruimtelijk Structuurplan Kortrijk en regiovisie) en het regionale klimaatmanifest en dragen zorg voor onze natuurlijke waterlopen. Ook in de stad zorgen we ervoor dat het regenwater beter de bodem kan binnendringen. Tenslotte houden we ons waterverbruik onder de loep.

¹³ Klimaatportaal van de Vlaamse MilieuMaatschappij: klimaat.vmm.be (ook bron figuur)

We richten beken en beekvalleien natuurvriendelijk in

We willen onze 18 beken en beekvalleien op een natuurvriendelijke manier inrichten. Dit omvat ingrepen zoals hermeandering, afwisseling van diepe en ondiepe zones en holle oevers. Deze ingrepen moeten leiden tot een **vertraagde afvoer, waterbuffering, waterzuivering en waterinfiltratie**.

Verder planten we kleine landschapselementen en beekbegeleidende graslanden (opnieuw) aan. We voeren een ecologisch oeverbeheer en proberen landbouwers en overige gebruikers te overtuigen om bodemerosie tegen te gaan. Op die manier creëren we meer **woongebied** voor broedvogels, kleine zoogdieren, insecten, amfibieën, vissen, water- en oeverplanten.

Tegelijk zorgen we voor de broodnodige waterberging en verkoeling in functie van het welzijn van onze **inwoners**. We creëren namelijk een buffer tegen zowel droogte en hitte als overstromingen.

Bij de opmaak van het Openruimteplan Interfluvium wordt een identiteitskaart, streefbeeld en actieplan opgesteld voor zeven beken in het **zuiden** van Kortrijk. De methodiek en concrete acties worden er uitgewerkt (timing mei 2021). Deze methodiek wensen we daarna ook toe te passen voor de rest van onze beken. In het **noordelijk** gebied krijgt de Heulebeek alvast een natuurlijke inrichting. Meer info op www.kortrijk.be/heulebeek

We voeren ook **korte termijn acties** uit. Zo wordt meerjarig riet toegestaan op locaties te bepalen in samenwerking met de provincie West-Vlaanderen. Bij riet dat enkele jaren staat, krijg je dode stengels afgewisseld met de jonge scheuten. Deze stengels geven een hele andere structuur aan de vegetatie waardoor bepaalde vogels en insecten zich alleen kunnen thuis voelen in een dergelijke omgeving. Voorbeelden zijn de snor en de rietzanger.¹⁴

¹⁴ Groen&Golf augustus 2009

We brengen (de principes van) het hemelwaterplan stapsgewijs in de praktijk

We brengen het **hemelwaterplan**, opgesteld door Aquafin, stapsgewijs in gebruik. Water dat de grond kan intrekken of op een andere, natuurlijke manier kan worden verwerkt, moet niet terecht komen in dure, kunstmatige afvoersystemen (rioleringen). Bij elk stadsproject moeten we ons afvragen hoe het water gaat stromen. En zo beschermen we onze inwoners efficiënt tegen wateroverlast. Overstromingsgevoelige gebieden worden sowieso best gevrijwaard van bebouwing. Bij bouwdoSSIers hebben we aandacht voor waterbuffering.

Dankzij een nieuw bufferbeken op Walle (het noordelijke deel van het Ei) kan regenwater uit de ruime omgeving tijdelijk worden opgeslagen en vertraagd afgevoerd via de Grote Wallebeek. De vertraagde afvoer moet overstromingen stroomafwaarts, in het centrum van Kortrijk, voorkomen. Het terrein van 30.000 m² wordt definitief ingericht als een open en groene ruimte en zal worden beheerd door de Provinciale Land- en Tuinbouwschool.

We passen eigenlijk de Ladder van Lansink toe: opslaan, gebruiken en infiltreren komt eerst, afvoeren is de laatste optie.

“We kunnen aan beide zijden van traditionele wegen een berm creëren van 70 cm breed die kan begroeid worden. Ondergronds wordt een poreuze laag, een buffervolume, voorzien van 20 cm dik in de berm en onder de parkeerstroken. Zo komen we op 87,5% verharding (ipV 100% in de begin situatie).”

Aquafin

Ontharding maakt deel van uit van het hemelwaterplan. Kortrijk is 25% verhard,¹⁵ een stuk hoger dan de regio (21%) of het Vlaams gemiddelde (14,2%). In onze stad kan het waardevolle regenwater dus nog minder goed de grond binnendringen. Daar moeten we iets aan doen. We stappen mee in het (leer)traject¹⁶ ‘Regionale Onthardingsstrategie’, getrokken door Leiedal en pakken niet-functionele verharding aan. Onverharde oppervlaktes worden zoveel mogelijk behouden of gecompenseerd.

Winsten maken we in eerste instantie op **openbare gebouwen en publiek domein**. Denk aan realisaties als de Boerderijstraat, parking Don Bosco, Steenstraat... Volgende stadsontwikkelingsprojecten zitten in de pipeline: de Groeningelaan, het Stationsproject, het Casinoplein, het Sint Michielsplein... Stuk voor stuk pleinen waar verharding plaats moet ruimen voor groen. Het Begijnhofpark wordt een derde uitgebreid, door de sloop van een deel van Sint-Vincentius en het wegnemen van parking. Bewoners brengen ook zelf locaties aan waar het groener kan, zoals op de Vlaskouter. We buigen ons over de ontharding van (vaak landelijke) straten met beperkt aantal woningen of functies. We streven steeds naar zoveel mogelijk infiltrerende infrastructuur.

We zetten ook in op het ontharden en vergroenen van **(semi)private tuinen, parken en speelplaatsen**. Groenbeleid heeft veel overlap met waterbeleid. Door water te hergebruiken in de achtertuin, of te laten infiltreren, bevorderen we de gezondheid van de tuinen, bomenschermen, ... en van de stadsbewoners. De **Klimaatgroenscan**, die we uitvoeren met BOS+, verwijst hier bijv. ook naar.

¹⁵ Betonrapport Natuurpunt 2018. Met verharding wordt bedoeld op woningen, gebouwen, straten, parkings. (t.o.v. ruimtebeslag dat wonen, werken, mobiliteit en recreatie omvat). Met 25% verharding nemen we plaats 35 in (op 308 gemeenten).

¹⁶ In het participatietraject stapte stad Kortrijk niet in.

We verkleinen onze watervoetafdruk

Stad Kortrijk engageert zich om efficiënter om te gaan met water en de **watervoetafdruk** te verminderen. Dat is de totale hoeveelheid water die nodig is om de producten te maken, die je consumeert. In België ligt onze watervoetafdruk zeer hoog, 7.400 liter per persoon per dag. Hiermee zitten we ver boven het mondiaal gemiddelde en gebruiken we 30% meer dan wat als het eerlijke wateraandeel wordt beschouwd.

Stad Kortrijk engageerde zich tot actie met de ondertekening van het charter **drinKraantjeswater**. We stimuleren om bewuster om te gaan met kostbaar water en nemen hiermee en in onze gebouwen onze voorbeeldrol op. Met **Join for Water** (Project W) voeren we o.a. een waterscan uit in SC Lange Munte. We bepaalden eerder als eerste stad onze **City Blueprint** met Vlakwa.

We roepen **burgers** op om water te besparen, tips vind je op www.vlaanderen.be/water-besparen Wist je hoeveel water een jeans of biefstuk verbruikt? Naast het gebruik van waterzuinige toestellen, wordt er ook opgeroepen om regenwater te gebruiken om te poetsen, het toilet door te spoelen, voor de wasmachine en in de tuin. We zetten in op een goed evenwicht tussen stimuleren van het capteren en infiltreren van hemelwater.

Samen met de boerenbond bekijken we hoe we **bemalingen** door bouwbedrijven (oppompen van grondwater voor nieuwbouw) optimaal kunnen benutten. Zo deden we een proefproject aan de Langemeersstraat, wat op WerfWater.be werd gecommuniceerd. Als voorwaarde bij vergunningen eisen we voortaan dat het water in eerste instantie opnieuw moet kunnen infiltreren.

Wat kan jij doen? Verhard je (voor)tuin niet meer dan toegelaten of nodig. Gebruik je garage voor het stallen van je wagen indien je er een hebt. Plaats een regenwaterput, gebruik dit gerecupereerde water en laat de overloop infiltreren in je tuin. Leg een groendak aan.

Scheid afval- van regenwater: als er rioleringswerken in jouw straat worden uitgevoerd, kan het dus noodzakelijk zijn dat je ook werken uitvoert op je privaat domein om het regenwater optimaal te scheiden van het vuil water en apart af te voeren naar de straatriolering.

Zuiver je afvalwater indien je woning gelegen is in een rode cluster d.m.v. een IBA. Zo verbeter je de waterkwaliteit in grachten en beken.

GROEN

Groen buffert tegen hitte, capteert CO₂, zorgt voor welzijn en biodiversiteit.

De structuur van onze steden en gemeenten, met veel verharde oppervlakken, weinig groen, weinig luchtcirculatie en veel gebouwen en wagens, leidt tot een bebouwde kom waar de temperatuur hoger ligt dan in het buitengebied.

Groen heeft een belangrijk tegenwicht voor de hitte. Geen groen zonder water uiteraard. Vandaar hangt deze maatregel nauw samen met de vorige en is hij **klimaatadaptief**.

7. Groene stad

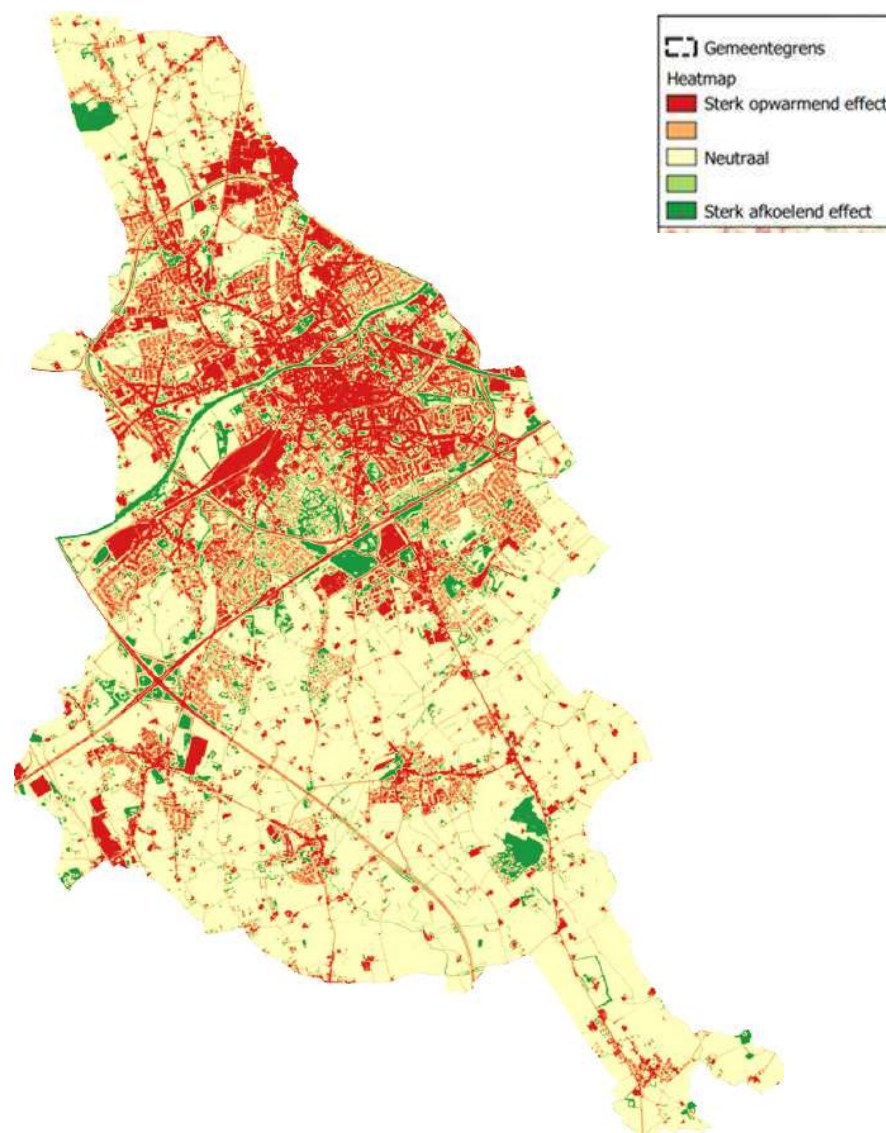
*We blijven investeren in meer biodiversiteit met nieuw, publiek **groen** en 100 ha extra bos en natuur*

Door de klimaatverandering stijgt niet enkel de gemiddelde jaartemperatuur. We krijgen ook meer tropische dagen (warmer dan 30 °C) en hittegolven komen frequenter voor (nu al jaarlijks in plaats van om de drie jaar) en duren langer.

Steden krijgen vaker te kampen met **hittestress** dan de landelijke omgeving. De kwetsbare bevolking (kinderen tot 4 jaar en ouderen van 65+), eenzamen en mensen met een slechte gezondheid zijn vatbaarder voor hitte. De stad maakte een lokaal gezondheidsplan warme dagen om snel (sociale) maatregelen uit te kunnen rollen. We gebruiken ook communicatiemateriaal van Logo Leiland.

Groen in de stad heeft een belangrijk milderend effect. In stadsrandbossen en nabij straatbomen kan de temperatuur meerdere graden lager liggen. Deze verkoeling is eveneens te vinden nabij (stromend) water. Bovendien gaat een temperatuurverlaging hand in hand met het inperken van verharde oppervlakken en het creëren van schaduwrijke plaatsen.¹⁷ Maar in de stad is er een tekort aan stadsparken en groen op buurtniveau. Op ons grondgebied komen ook relatief weinig natuur- en bosgebieden voor.

Hoog tijd voor actie! Samen met Bos+ voeren we een **Klimaatgroenscan** uit om in kaart te brengen waar het risico op hitte het grootst is in onze stad. Dit gebeurt aan de hand van een inventarisatie en analyse van reeds aanwezig groen, water, bebouwing en andere beïnvloedende factoren. Deze analyse levert een kleurenkaart op voor het grondgebied van de stad waarbij de bestaande risicozones voor het hitte-eilandeffect staan aangeduid, alsook de zones die zorgen voor afkoeling. Op basis van deze kaart worden zones geselecteerd waarvoor vervolgens ook een klimaatgroenplan wordt uitgewerkt.

¹⁷ O2D Environment, 2018

We werken aan 100 hectare extra bos en natuur

Vlaanderen is met slechts 10,8% één van de minst beboste streken binnen Europa. Met een bebossingspercentage van gemiddeld 2,3% is West-Vlaanderen de slechtste leerling uit de klas. Het bos- en natuurareaal in Kortrijk is op vandaag nog kleiner: 2,09% van het grondgebied is bebost, 1% valt onder natuurbeheer.¹⁸

Vlaanderen kiest voor 10.000 hectare bijkomend bos tegen 2030, 4.000 ha tijdens deze regeerperiode. Leiedal stelt 500 hectare bos en natuur¹⁹ voorop in het Burgemeestersconvenant (2030). Kortrijk zet zich in voor 100 hectare extra bos en natuur deze legislatuur. Dat betekent 1.200 ton opgeslagen CO₂. Op ongeveer de helft (47 ha) hebben we nu al zicht, dankzij volgende acties en mogelijkheden.

In samenwerking met de Vlaamse overheid breiden we het Preshoekbos uit. We richten Vlasakker, het natuurgebied naast de KULAK, ecologisch in. We investeren in stadsgroen Ghellinck (Bissegem). Heulepark wordt verder opgefrist.

Ten zuiden van de stad behouden en versterken we de waardevolle open ruimte. We doen dat samen met hogere overheden en de natuur- en landbouwsector.²⁰ Er komt een **Open Ruimteplan** Interfluvium. Met dit plan wordt gekeken voor uitbreiding van bestaande bossen (Bellegembos en Kooigembos), maar ook de natuurlijke herwaardering van de beken binnen het projectgebied (zie hoger).

Elk jaar plant de stad een stuk geboortebos aan voor de kindjes geboren in het voorbije jaar. We detecteerden verder opportuniteiten in de Leiemeersen en Rotersmeers en brengen verder de beschikbare gronden voor extra bos en natuur in kaart.

We zorgen voor een uitbreiding van het fonds Natuurbank. Dat kan via crowdfunding of bijv. compenseren van vlieggreizen of andere CO₂ uitstoot. Daarmee subsidiëren we de aankoop van gronden door natuurverenigingen.

¹⁸ bron: groenmonitor, Intercommunale Leiedal

¹⁹ naast 100 ha buurtgroen en 100 ha lineaire elementen

100 hectare extra bos en natuur, aan de hand van o.a. het Open Ruimteplan Interfluvium en Vlasakker

²⁰ De landbouwsector is ruimtelijk een belangrijke speler. Kortrijk heeft 3.841 ha betaalde oppervlakte. Bron: Open Ruimte, Visiedocument

We blijven investeren in nieuw publiek buurtgroen

Niet enkel aan bossen en natuurgebied is er een tekort. De bewoners hebben ook meer nood aan stadsparken en groen op buurtniveau. Kortrijk scoort 15% minder in oppervlakte buurtgroen, 16,5% minder in oppervlakte wijkgroen en 7,6% minder in oppervlakte woongroen t.o.v. het gemiddelde van de Vlaamse gemeenten. Zo is buurtgroen op wandelafstand van kinderopvang een aandachtspunt.

We richten stadsgroen Marionetten verder in. Hoeve te Coucx kreeg nieuwe invullingen (natuureducatie Doerak vzw). We ontfermen ons ook over de verdere realisatie van het binnengebied in Marke en ontwikkelen een landschapspark aan de Leie.

De VETEX-site krijgt een hoofdzakelijk groene bestemming. We maken begraafparken van onze begraafplaatsen. Ook de winkelwandelstraten en verschillende pleintjes worden groener. Zo wordt parking Groeningelaan een volwaardig park en wordt het Begijnhofpark fors uitgebreid.

Zo krijgt Kortrijk een wonderwoud. Dat klinkt fabelachtig, en dat is het ook wel een beetje. Met begeleiding van BOS+ wordt een pleintje omgetoverd tot een groene oase met bomen, struiken en misschien wel een buitenklasje.

We bekijken of een verstrenging van de gemeentelijke groennorm (het aantal m² per inwoner) wenselijk is.

Wat kan jij doen? Doe beroep op de gratis tuincoach. Er bestaan premies voor gevelgroen, buurtgroen, groendak, groenbemesters en aanleg en onderhoud kleine landschapselementen. Alle info vind je op www.kortrijk.be/groenestad

We willen meer straat- en privégroen

Ook straatbomen, gevelgroen en (semi-) private tuinen bieden extra verkoeling, zuurstof en een biotoop voor vele dieren. We maken werk van een stedelijk **bomenbeleidsplan**. Buurtbewoners kunnen de boomspiegels adopteren. Met een geveltuin breng je zélf een stukje natuur in de stad. Zo'n geveltuintje fleurt niet alleen je huis, maar de hele straat op. Gevelgroen filtert bovendien fijn stof.

Naast een gevel heb je misschien ook een onbenut plat dak? Met een **groendak** hou je regenwater vast en verlaag je de warmteabsorptie (ten opzichte van een zwart plat dak).

We stellen extra **tuincoaches** aan, bij wie de inwoners gratis terecht kunnen. Ze geven niet enkel tips over je gevel en dak, maar ook en vooral over het groener, klimaatrobuster en biodiverser maken van de (voor)tuin. Er is ongeveer evenveel oppervlakte tuin in Kortrijk (12%) als gemiddelde oppervlakte aan bos in Vlaanderen (11%). Daar zit dus een enorm potentieel. Tegen 2025 worden minstens 500 tuinen geadviseerd.

We zetten in op het vergroenen (en openstellen) van **schoolspeelplaatsen**. Elk jaar is er hiervoor 15.000 euro ondersteuning voorzien. 11 scholen maakten in 2019 aanspraak op de subsidie en 8 in 2020.

“We kunnen heel veel doen, voor ons eigen deur met een geveltuintje, in onze kleine stadstuin. Al die kleine lapjes samen vormen een groot areaal aan natuur en biotopen.”
Tuincoach Wannes Ureel

We stimuleren meer biodiversiteit

Onder biodiversiteit verstaan we de variatie aan ecosystemen (natuurlijk kapitaal) en soorten in de wereld of in een bepaalde habitat. Biodiversiteit is van essentieel belang voor het welzijn van de mens door ecosystemendiensten (de diensten die de natuur levert). Denk aan bestuiving, klimaatbeheersing, bescherming tegen overstromingen, bodemvruchtbaarheid en de productie van voedsel, brandstof, vezels en geneesmiddelen.²¹

Meer groen en natuurlijke inrichting van de beken, betekent meer en kwalitatievere **biotoop** voor dieren. We hebben aandacht voor verbindingen tussen de groene gebieden, zodat de soorten niet geïsoleerd blijven. Zo leggen we een ecotunnel aan in de Preshoekstraat en verbinden zo de twee gebiedsdelen van het Preshoekbos.

In het Kortrijkse tellen we enkele belangrijke **symboolsoorten**, waarvoor we extra inspanningen doen. Met gerichte ingrepen (bijv. aanplanten van plantensoorten) creëren we de juiste biotoop om de populaties te versterken. Voor de Eikelmuis is er een projectgebied in Marke. De Kamsalamander trekken we aan in poelen rond de KULAK. Voor de Huiszwaluw hangen we nestkasten op. We werken hiervoor samen met Stadlandschap Leie en Schelde.

Je kunt zelf, met de hulp van de tuincoach, een thuis creëren voor allerlei vogels, vlinders, bijen, egels... met streekeigen planten en **zonder pesticiden**. Wijkgroen wordt systematisch (her)aangepakt mét aandacht voor sproeistofarm onderhoud. Openbare besturen mogen volgens het decreet duurzaam pesticidengebruik geen pesticiden meer gebruiken. Meer informatie vind je op de website 'zonder is gezonder'.

In september 2019 ondertekende de stad het **ByeByeGrass-Charter**, want minder gras betekent meer biodiversiteit. Om te starten kregen een vijftigtal plekken in de stad een natuurvriendelijker maaibeheer. We maaien er 1 keer per maand of verminderen het maaien tot 2 à 3 keer per jaar. Ook het **beheer van wegbermen** in de stad is belangrijk voor de flora en fauna. We koppelen de voorgestelde maatregelen uit het **Wilde Bijenplan** (Rapport Natuurpunt Studie) aan de uitvoering van ByeByeGrass.

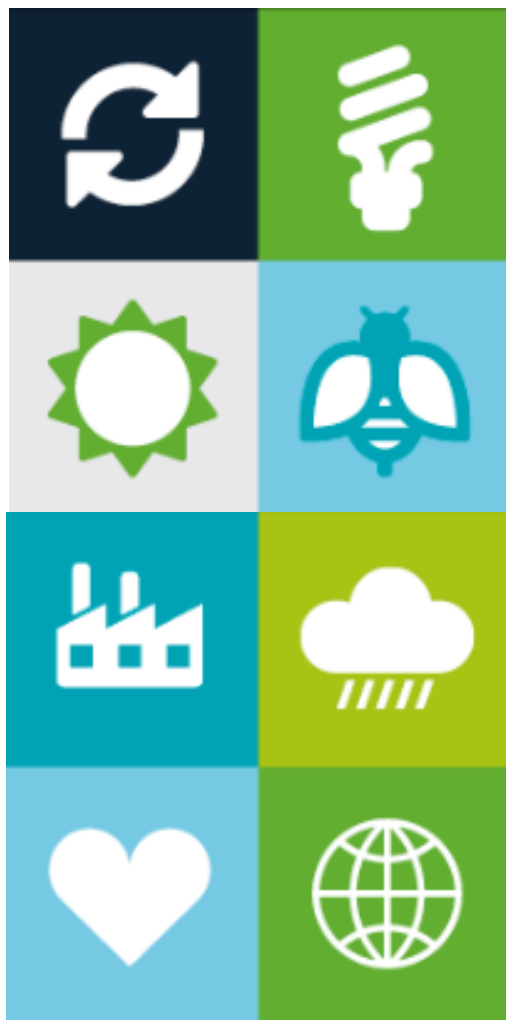
Ook op bedrijventerreinen en op landbouwpercelen hebben we aandacht voor meer biodiversiteit. We stimuleren milieuvriendelijke **landbouwproductiemethoden** (zie verder) en het aanplanten van **perceelsranden** met bijvoorbeeld houtkanten. Via Stadlandschap Leie en Schelde zijn er tevens landschaps- en landschapsbedrijfsplannen, met o.a. zorg voor knotwilgen, poelen, fruitbomen...

De verder uitwerking van dit belangrijke hoofdstuk, komt in een afzonderlijk **actieplan Biodiversiteit**.

De Eikelmuis
(Vildaphoto)

²¹ Bron: Europees Milieugentschap

AFVAL

Enmalig gebruikt plastic eindigt al te vaak als zwerfvuil in het waardevolle leefmilieu en wordt te weinig gerecycleerd, hoewel de stad wel inzet op inzameling en recyclage.

Een statiegeldsysteem voor lege flesjes en blikjes zou resulteren in 40% minder zwerfvuil. Dat bestaat voornamelijk niet in België, maar we willen een nette stad. Voldoende redenen om te kiezen voor enerzijds een plasticarm Kortrijk en voor circulariteit (hergebruik) anderzijds. Het principe is: de vervuiler betaalt.

Wat niet moet gemaakt en getransporteerd worden, spaart energie en dus broeikasgassen uit. Dit is een **mitigatie** maatregel, een maatregel die de klimaatverandering tegen gaat.

8. Weg met wegwerp

*We hebben aandacht voor afval en een **circulair** aankoopbeleid en materialengebruik*

Sommige studies tonen aan dat we het nog nooit zo goed hadden als vandaag. Dat toenemende comfort heeft uiteraard ook een keerzijde. De massale ontginning en het gebruik van olie, mineralen, dieren, bossen en andere grondstoffen heeft verregaande gevolgen voor mens en milieu. Onze grondstoffen zijn niet onuitputtelijk. Daar kunnen we gewoon niet om heen. Door te **consuminderen** (minder consumeren, ruilen, delen, repareren, zelf maken) en te **consumanderen** (duurzamere producten kopen) kunnen we onze milieupact verkleinen en bouwen we mee aan een sociaal-rechtvaardigere maatschappij.²²

We zorgen er dus in eerste instantie voor dat we **minder wegwerpproducten** in omloop brengen. Stad Kortrijk gaat resoluut voor een plasticvrije stad. We zetten in op hergebruik. In ons aankoopbeleid besteden we aandacht aan circulariteit van de materialen. Het afval dat we dan toch nog – voorlopig onvermijdbaar - creëren, **zamelen we correct in**. Zo kunnen er zoveel mogelijk grondstoffen opnieuw in omloop worden gebracht. We verwachten dat iedereen daar zijn steentje toe bijdraagt.

Een ecologische levensstijl hoeft heus geen straf te zijn, of een vermindering van levenskwaliteit. Integendeel zelfs. Soms moet je er gewoon wat in groeien. We nemen onze inwoners graag mee in dit verhaal.

We willen Kortrijk plasticarm maken

België behoort wereldwijd tot de landen met de hoogste flessenwaterconsumptie. Maar wegwerpplastic is een wereldwijd probleem. Elke minuut komt er een volle vrachtwagen plastic in onze zeeën bij.

De eenvoudigste manier om minder plastic te verbruiken? Meer **kraantjeswater** drinken! Daar is geen verpakking (noch transport) voor nodig. Onze stad kiest voor een gezond en milieuvriendelijk drankbeleid en ondertekende het gemeentecharter van drinkKraantjeswater. Hiermee engageren wij ons om zoveel mogelijk kraantjeswater te schenken in de gemeentelijke gebouwen, het drinken ervan aan te moedigen en het gebruik van hervulbare drinkbussen te stimuleren. Zo is dit één van de speerpunten in Ecosportieve Sportclub van team Sport. We zetten in op drinkwaterfonteinjes op de sportcampussen en openbaar domein.

Vanaf 1 januari 2020 is het op alle evenementen verboden om dranken te serveren in wegwerpbekertjes of in eenmalige drankverpakkingen (zoals blikjes en petflesjes). Van schoolfeesten tot grote festivals. Kortrijkse organisaties kunnen gebruik maken van de raamovereenkomsten van de stad voor de afwas en huur van **herbruikbare bekers**.

In 2022 wordt ook herbruikbaar cateringmateriaal verplicht. We laten ons begeleiden door OVAM, in het kader van het project **GroenEvent**. We waken over het (minstens organisatiebreed) kennisdelen van de organisatie van milieuvriendelijke evenementen.

We stimuleren het gebruik van herbruikbare boodschappentassen, en verbieden gratis plastic zakjes ifv Maandagmarkt Plasticvrij. We moedigen handelszaken, verenigingen en bedrijven aan om plastic te bannen en willen hen hiervoor belonen. Je legt misschien niet meteen de link, maar ook ballonnen vallen onder 'eenmalig plastic'. Bij acties of evenementen georganiseerd door de stad geven we het voorbeeld en **mijden we dit en ander eenmalig plastic**.

²² Naar Netwerk Bewust Verbruiken <https://www.bewustverbruiken.be/waarom>

We hebben aandacht voor circulaire economie

In een circulaire economie worden strategieën toegepast om materialen en producten zo hoogwaardig mogelijk te blijven inzetten in de economie. Ze worden hersteld, hebben een hoge tweedehandswaarde, zijn upgradebaar, kunnen makkelijk uit elkaar gehaald worden en omgevormd worden tot nieuwe producten. De gekozen materialen zijn bij de geboorte gerecycleerd of biogebaseerd, en bij het levenseinde recyclebaar of afbreekbaar. Het is eigenlijk een stap verder dan het puur inzamelen en recyclen van materialen.

Stad Kortrijk ondersteunt **lokale deelinitiatieven**, zoals de lokale burgerinitiatieven in de Deelfabriek: Swop & Go (ruilwinkel voor kinderkledij), de Instrumentheek (uitleendienst voor werkmateriaal), De Fietskeuken (onder begeleiding sleutelen aan je eigen fiets), 't Velootje (uitleendienst voor kinderfietsen), Boekdelen (laagdrempelig initiatief van de bib), de Babytheek (delen van babyspullen en -speelgoed), Sportrijk (delen van sportgerief en ruilen van sportkledij), de Pamperbank, Repair Café, Rap op stap (vakantieparticipatie) en SWITCH (gezinsondersteuning). Er is tevens een ontmoetingsruimte.

Het **aankoopbeleid** van de stad zelf zet in op circulariteit bijv. met de aankoop van herbruikbare bekers in 2019. We nemen de flow van en het materiaal voor de maaltijdbedelingen aan huis onder de loep. In 2015 al besteedde de stad de verlichting van de bibliotheek uit, als een dienst (verhuring van licht) in plaats van aankoop van het product, de lampen. De tafels en stoelen in volksrestaurant VORK werden gerecupereerd uit het gebouw en geüpicycled door Stal 13. De binneninrichting van HangarK is volledig modulair.

We hebben in het algemeen aandacht voor de **(faire) herkomst van materiaal** bij aankoop van bijv. kledij en communicatiedragers. Als absolute voorwaarde bij aanbestedingen en overheidsopdrachten geldt het nakomen van mensenrechten en het respecteren van arbeidsnormen. Zo tekende de stad het Trustone project voor de aankoop van natuursteen.

Afgeschreven voertuigen worden niet verkocht, maar ontmanteld – we krijgen daar een certificaat voor. Bij vervanging worden onze oudste en meest vervuilende dienstwagens maximaal gerecycleerd. Op die manier wordt vermeden dat zeer vervuilende voertuigen waar we ons in België willen van ontdoen, toch nog verder rijden in een ander land, en daar verder vervuilen. Bovendien blijven de grondstoffen ter plaatse. Meer info op www.febelauto.be.

Ook **bedrijven**, actief in de bouw, zetten in op circulariteit. Bij een aantal nieuwbouwprojecten (bijv. in de Loofstraat) gebruiken we bakstenen opnieuw. Daarnaast zijn ook de lokale industrie, handel en diensten (denk aan AZ Groeninge) betrokken bij de circulaire economie. Het hoger onderwijs heeft onder meer via productontwikkeling een belangrijke rol te spelen. We evolueren zo samen steeds verder van "product" naar "dienst" en van "bezit" naar "beleving".

Wat kan jij doen? Je kunt je herbruikbare boodschappentas meebrengen, potjes meebrengen om te laten vullen, kiezen voor glazen flessen met statiegeld... Laat jij flessenwater en andere dranken voortaan wat vaker aan de kant staan? Geen fan van de smaak van kraanwater? Laat het water dan gewoon een kwartiertje rusten in een open karaf of voeg enkele druppeltjes citroensap of een schijfje fruit, groenten of kruiden toe. Zo maak je in geen tijd een gezond, lekker en verfrissend drankje.

We willen een nette stad en correct ingezameld afval

Het afval dat er helaas wel nog is, moet correct gesorteerd en ingezameld worden. Zo worden minstens de grondstoffen hergebruikt. Sluikstorten kan echt niet, daar voeren we een **nultolerantie**. Kortrijk is lid van de Statiegeldalliantie, die pleit vóór statiegeld op blikjes en plastic drankflessen, die samen 40% van het volume **zwerfvuil** uitmaken. We schrijven GAS-boetes uit voor het gooien van blikjes, kauwgom of peuken op straat.

Nog teveel mensen vinden het normaal om hun **peuk** op de grond of in rioolputjes te gooien. Ze staan er echter niet bij stil dat het meer dan 10 jaar duurt voor een peuk verteerd is, of dat heel wat peuken in onze **waterlopen** belanden en zo de vissen en de natuur **vergiftigen**. Met de acties rond 'Peuk in de pocket' maken we de burger daarvan bewust.

Als sensibilisering tellen de "Veeg-voor-eigen-zulle"-campagne en vrijwilligersinitiatieven zoals Kortrijk Kraaknet en Mooimakers. Ook het tarievenbeleid van de (herschikte) recyclageparken werd aangepast om meer **afvalbewustzijn** te creëren. Sinds kort kan je op diverse locaties én op de maandagmarkt terecht bij de groenkar en het mobiel recyclagepunt. En we breken al even een lans voor composteren, thuis of in de wijk of de binnenstad...

Afval dat wordt gesorteerd, komt niet in het **restafval** terecht. Dat is de afvalfractie die niet kan worden gerecycleerd en dus **verbrand of gestort** wordt. Dat willen we zo min mogelijk voor het klimaat. Maar sinds tien jaar stagneert de hoeveelheid huishoudelijk restafval per inwoner in Vlaanderen. In de Imog regio is de nieuwe doelstelling 147 kg tegen 2022 en dit kan gerust ambitieus genoemd worden. In Kortrijk telden we in 2019 nog gemiddeld 148,2 kg restafval per inwoner per jaar, minder dan 159 kg, de streefwaarde voor centrumsteden.²³

"Ik schat dat we gemiddeld 16 zakken aan pmd afval inzamelen per actiedag"

Natacha Jaumain – Kortrijk Kraaknet

Opnieuw herbruikbare bekers sedert SINKSEN 2019

²³ Ondernemingsplan IMOG 2019-2024

VOEDSEL

Het huidige voedselsysteem veroorzaakt heel wat problemen in de maatschappij. Voedselverspilling, oneerlijke handel, milieuvuiling en gezondheidsproblemen zijn enkele uitdagingen waarmee we geconfronteerd worden. Ons voedselsysteem heeft een zware impact op het klimaat. Zo draagt het bij tot meer dan 40% van de totale uitstoot van broeikasgassen.

Dit is dus in eerste instantie een **mitigatie**-maatregel.

Veel mensen lijden honger terwijl er een overvloed aan voedsel is. Zo wordt er jaarlijks 89 miljoen ton voedsel verspild in Europa. Daarnaast zorgt oneerlijke handel voor een onwaardig inkomen bij kleine producenten. En tot slot is er ook een stijging van het aantal gezinnen in Europa die lijden aan voedselarmoede, wat gepaard gaat met een toename van mensen met obesitas en/of diabetes. Deze problemen komen in alle hoeken van de wereld voor.

9. Kortrijk Voedselrijk

Kortrijk zet in op gezonde en eerlijke voeding voor iedereen, met aandacht voor lokaal en korte keten.

We streven naar een duurzaam en lokaal voedselsysteem op maat van de stad en de regio. We participeren in **Voedselrijk** waar Velt de promotor van is. Het project **Foodshift** zet o.a. in op ruimtegebruik en korte keten (B2B). De Kortrijkse voedselbeweging bestaat uit producenten, horeca, ondernemingen, burgers, scholen, verenigingen, enz. die betrokken zijn bij één of meerdere van volgende pijlers.

We zetten in op duurzame voedselproductie

We ondersteunen de lokale landbouwers, in het algemeen, en stimuleren de **korte keten** in de landbouw in het bijzonder, onder andere door voedselmarkten te faciliteren (onder meer op de wekelijkse markt).

We willen meer **biologische** teelt en onderzoeken hoe we **milieuvriendelijke landbouwproductiemethoden** kunnen stimuleren. Zo is pocketvergisting mogelijk, waarbij mest energie of decentrale warmte kan opleveren.

We geven duurzame **voorbeeldprojecten** in de landbouw een forum. Uit samentuinen (op Venning, Langwater, Ghellinck, Walle), Stadsboerderij, urban farming van tuinbouwschool PTI, ... blijkt dat voedselproductie zich verbreedt richting educatie, recreatie, natuurbeheer en samenleving. Burgers engageren zich bij de bedrijfsvoering, helpen mee met zaaien, oogsten en worden mede-eigenaar van de grond.

Kortrijk kiest voor **fair trade**: we willen mee garanderen dat mensenrechten en arbeidsnormen gerespecteerd worden. Binnen de stadsorganisatie streven we ernaar om meer fair trade producten af te nemen.

Gezonde en betaalbare voeding (consumptie)

We sensibiliseren personeel, burgers en hogeschoolstudenten dat **voedingsgewoontes** ook impact kunnen hebben op het milieu.

Kortrijk kent heel wat initiatieven rond voeding, die de inwoners laagdrempelig laten kennismaken met **lokale en gezonde producten**: food(truck)festivals, Buurderij, de Heerlijkheid van Heule, de Grenshoeve, Budalys, Eva... Bewoners werden al meerdere keren verwend door een heus gratis en vegetarisch **Sterrenbanket**, vervaardigd uit voedseloverschotten.

Studies wijzen uit dat een vegetarisch eetpatroon een 20 tot 35% lagere broeikasgasuitstoot en een 25 tot 50% lager landgebruik kan opleveren. Hoe meer we (af en toe) vlees laten staan, hoe beter voor het klimaat. En gezond is dat zeker.

Volksrestaurant VORK werkt dagelijks met lokale producten uit de Samentuin Venning, de Heerlijkheid en voedseloverschotten via Food Act 13. Mensen in armoede kunnen er terecht voor een gezonde (veggie) (meeneem)maaltijd.

Geen voedselverspilling

Het moderne voedingssysteem veroorzaakt heel wat verspilling en overbodig afval. De consument gooid in Vlaanderen in 2015 gemiddeld 33 kg voedsel weg, oftewel 6% van de totale voedselconsumptie. Dit is echter slechts 23% van het totale voedselverlies in de voedingsketen, de overige 77% gaat vroeger in de keten verloren (vooral aan productie- en distributiezijde).

Veel voedsel gaat verloren omdat het niet op tijd wordt geconsumeerd bij handelaars of horecazaken. Vooral hiertegen wordt in Kortrijk maatregelen genomen. **Food Act 13** bouwde een distributieplatform uit voedseloverschotten (zowel ophalen als sociaal herverdelen).

Wat kan jij doen? Koop lokaal! Neem jouw voedselverliezen (thuis of op het werk) onder de loep en probeer deze tot een minimum te beperken. Restorestjes zorgen ervoor dat je op restaurant jouw overschot niet op het bord hoeft te laten liggen. Vraag ernaar. Kortrijk is een 'donderdag veggiedag' stad, doe ook mee!

LUCHT

Luchtkwaliteit en de uitstoot van broeikasgassen zijn sterk aan elkaar gelinkt. Ondertussen is wetenschappelijk duidelijk dat luchtverontreiniging een sterke impact heeft op de gezondheid en verantwoordelijk is voor een statistisch 'aantal verminderde gezonde levensjaren' (DAILY: Disability Adjusted Life Years).

Dit speerpunt bevindt zich in het spectrum van **klimaatadaptatie**.

10. Luchtkwaliteit

We monitoren de luchtkwaliteit als sensibilisatie naar burgers, bedrijven en scholen

We hebben verschillende indicatoren en tools om de vooruitgang op te volgen: data van Fluvius, modellen van Futureproofed Cities, CO₂-barometer, Stadsmonitor, Provincie in Cijfers... Op basis van deze **monitoring** kunnen we de doelstellingen en hun aanpak aanpassen. We blijven daarbij ook innoveren.

Een belangrijke meting is de **kwaliteit van de lucht in onze stad**. Want hoewel we streven naar een belangrijke daling van CO₂-uitstoot, kunnen we de klimaatverandering niet aan de stadsgrenzen tegen houden. Op de lokale luchtkwaliteit hebben we meer invloed, we worden er bovendien constant mee geconfronteerd. De speerpunten uit dit klimaatplan, in het bijzonder de ambities rond renovatie en mobiliteit, willen bijdragen aan een gezonde lokale lucht.

Verkeer, huishoudens, industrie en de land- en tuinbouw zijn vier grote bronnen van luchtverontreiniging. **Fijn stof** bestaat uit zeer kleine deeltjes (kleiner dan 10 of 2,5 micrometer) die diep kunnen doordringen in de longen en schadelijk zijn voor de gezondheid. PM_{2,5} heeft zijn oorsprong voor 54% bij de **huishoudens** en is vooral gerelateerd aan houtverbranding in kachels en haarden. 23% komt van verkeer. Fijnstofconcentratie is ook sterk weersafhankelijk. **Stikstofoxiden** (NO_x) ontstaan bij verbrandingsprocessen op hoge temperatuur en zijn daarom voor 61% **verkeer** gerelateerd. Deze gassen zijn moeilijk correct te meten.²⁴

Een voldoende **sensibilisatie** rond de bronnen van luchtmissies, kan leiden tot een duurzame **gedragsverandering** die eveneens onontbeerlijk is om de klimaatdoelstellingen te halen. We willen ook wijzen op de relatie van luchtkwaliteit en gezondheid met de klimaatproblematiek. Vanuit het succes van 'citizens science' behoren luchtmetingen bij de burgers thuis tot een mogelijkheid om het draagvlak voor het klimaatbeleid te vergroten.

²⁴ Bron: vmm.be

We monitoren de luchtkwaliteit

Er werd voor onze stad al eerder ingezet op het meten van **luchtkwaliteit**. Het fijnstofproject airQmap, bracht de roetfractie van fijn stof in kaart op een fietstraject doorheen de stad. De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) maakt jaarlijks luchtkwaliteitsmodellen op (voor Kortrijk een wetenschappelijke inschatting). Curieuzeneuzen is het Vlaamse wetenschappelijk project waar ongeveer 300 Kortrijkse gezinnen hielpen om in hun straat stikstofdioxide (NO₂) te meten. Nu meten we op zes locaties de luchtvervuiling permanent.

Dat doen we, als een van de eerste steden, sedert 2018, met het bedrijf Aptus. Hoewel bij de start beide parameters gemeten werden, bleek NO_x te moeilijk te meten aan de hand van sensoren. Nu de resultaten voor fijn stof correct binnenkomen, wordt nagegaan hoe we de **visualisatie** ervan kunnen optimaliseren, voor de Kortrijkzanen maar ook om het eigen beleid (bijv. vergunningsbeleid) op af te stemmen. Ook binnen de eigen mobiliteitsprojecten en dossiers getrokken door andere overheden, hebben we aandacht voor het aspect leefbaarheid en luchtkwaliteit. Zo blijven we ijveren voor een snelheidsverlaging op de E17.

Het **analyseren en concretiseren** van de data om beleid aan te koppelen dient doordacht te gebeuren en met de nodige expertise. Omdat we acties willen koppelen aan de kennis die de metingen aangeven, wordt nagegaan welke **samenwerkingen** er mogelijk zijn.

We doorlopen, al dan niet samen met de regio, een **traject** met de VMM. Hun platform hoemeetiklucht.eu werd motiverend en impactvol opgezet. De stad zou i.s.m. het Interprovinciaal kenniscentrum roetmetingen (soort fijn stof, gerelateerd aan verkeer) kunnen uitvoeren en vergelijken na het invoeren van concrete acties. Verder bekijken we of een attractieve voorstelling, zoals een interactieve game, ingang kan vinden bij de brede bevolking. **Kortom**, luchtkwaliteit is het thema bij uitstek om samenwerkingen rond aan te gaan. Het brengt de uitdagingen rond klimaat samen en belangt ons allen aan.

Sensoren van Aptus meten op zes locaties in de stad de fijnstof concentraties

“Meer dan ooit moeten we de punten verbinden tussen klimaat, armoede, energie, voedsel en water. Deze problemen kunnen niet op zichzelf worden aangepakt.”

Ban Ki Moon

We zorgen voor inspraak en participatie van inwoners

We kunnen dit klimaatplan onmogelijk alleen realiseren. We hebben de goedkeuring en medewerking nodig van de Kortrijkzanen. We communiceren laagdrempelige tips voor burgers onder de titel ‘wat kan jij doen?’ We maken **duurzame keuzes makkelijk en aantrekkelijk**, met fietsroutes, geveltuintjes-zonder-toestemming, premies, gratis tuincoaches...

We promoten (externe) duurzame initiatieven zoals: too good to go app, mei plasticvrij, Dagen Zonder Vlees... En zoeken daarbij ook minder evidente invalshoeken op, zoals het platform BK6. Daar zoekt men hoe men met **kunst en creativiteit** een impact kan hebben op maatschappelijke uitdagingen, in het kader van Culturele Hoofdstad 2030. Ook de **sportdienst** schaarst zich met het label ‘Ecosportieve Sportclub’ achter de doelstellingen.

Maar dit plan is nooit ‘af’. De stad staat steeds **open voor suggesties** en maakt participatie en inspraak mogelijk voor (ruimtelijke) stadsprojecten... Denk aan Kortrijk Spreekt Op Tour, de wijkparlementen, infomomenten en inspiratiesessies voor buurten en wijken. Inwoners kunnen concreet met hun ideeën aan de slag aan de hand van een burgerbudget.

Bij de verschillende beleidsplannen die opgestart worden zal participatie en **co-creatie** met burgers en stakeholders belangrijk zijn. Via die weg houden we klimaat en biodiversiteit op de agenda bij burgers en laten we het verankeren in de beleidsplannen voor de langere termijn.

We hebben in het bijzonder aandacht voor **kwetsbare doelgroepen** en jongeren. We moeten erover waken dat de transitie haalbaar en betaalbaar blijft voor iedereen. De klimaatjongeren toonden aan dat **jongeren** erg betrokken zijn bij de klimaatuitdagingen en de toekomst van de planeet. Ook het (stedelijk) onderwijs wordt betrokken bij de verschillende uitdagingen. Zo komt er zelfs een Europese uitwisseling om ook aan kleuters klimaat uit te leggen. In samenwerking met Oxfam Wereldwinkels sensibiliseren we rond wereldburgerschap.

Tenslotte willen we **partnerorganisaties** als Kortrijk Kraaknet of Natuurpunt helpen in hun zoektocht naar meer vrijwilligers.

Ons netwerk geeft ons vleugels

We bepalen de ambities zoveel mogelijk samen met onze burgers, maar ook met andere overheden, de kennissector, de economische sector én de omgeving (het quintuple helix model). Enkel zo bekomen we gedragenheid.

We werken nauw samen met **Leiedal**, in het bijzonder rond het Burgemeestersconvenant en belangrijke thema's eruit zoals de regionale energie- of onthardingsstrategie. Ook projecten rond versterking van de renovatiebegeleiders, worden vanuit Leiedal gecoördineerd. We zetelen in adviesraden zoals Gecoro (gemeentelijke commissie voor ruimtelijke ordening) en Mora (Mondiale Raad),

We willen ook de structurele samenwerking met **lokale stakeholders** verankeren in ons klimaatbeleid. We denken hierbij aan Natuurpunt, Kortrijkse scholen en kennisinstellingen (HoWest, Vives, KULAK, UGent...) Studenten en onderzoekers wijzen ons de weg naar technische innovaties en participatieve trajecten.

Kortrijkse **ondernemers** worden betrokken bij het nieuwe mobiliteitsplan, maar we kunnen hen ook actief toeleiden naar CEO's 4 Climate, voorlopers gebruiken als katalysator voor het beleid, of ondernemers betrekken bij concrete projecten (vb. voedselrijk). Belangrijk is dat we elke ondernemer die kans bieden. VOKA en Unizo zijn waardevolle partners.

We hopen in **Vlaanderen**, maar ook in **België**, een goede partner te vinden om onze ambities te versterken. Onze plannen kunnen maar ten volle worden gerealiseerd als er drempels worden weggewerkt en incentives worden aangereikt op het regionale en federale niveau. Onze samenwerkingen met het Vlaams Energie Agentschap en Vlaams Energiebedrijf zijn alvast uitstekend.

We engageren ons sterk in het netwerk van de **Vlaamse centrumsteden**. Uitwisseling van ervaringen en het opzetten van gezamenlijke projecten bieden ons meer kans op succes. Ook **Europees** engageren we ons sterk, onder meer via HeatNet netwerken of Horizon 2020 projecten (zoals SURE2050). We verwachten veel van de (subsidies van de) European Green Deal. We werken met ons **mondiaal beleid** een thematische stedenband uit, wellicht rond klimaat en/of duurzaamheid.

Wat kan jij doen? Stook niet in open lucht. Het gif dat we met zelfgestookte vuurtjes de lucht inblazen, is een zeer grote bron van luchtvervuiling in ons land. Brand enkel onbehandeld hout in de kachel of open haard.

Bij snelheden van meer dan 100 km/u is snelheid de belangrijkste factor in de hoeveelheid schadelijke stoffen die worden uitgestoten. Bij lagere snelheden speelt de dynamiek (het optrekken en afremmen, het schakelmoment...) een grotere rol. Door je rijgedrag aan te passen, verminder je de luchtverontreiniging en kies je voor een gezondere leefomgeving. Nog beter is uiteraard om de wagen aan de kant te laten staan en de fiets of het openbaar vervoer te nemen.

Bron: vmm.be

Laat je horen

Dit plan is een uitnodiging om iedereen te mobiliseren die van Kortrijk – nog meer - een Klimaatstad wil maken. Dit plan willen we realiseren in samenwerking met:

Mis je nog concrete acties? Of zijn we je vergeten in de veelheid van partners? Wil je ook mee het verschil maken? Laat je suggesties horen en help ons dit klimaatplan te versterken op kortrijk.be/greendeal

- ✓ Kortrijkse stadscoalitie
- ✓ Voltallige administratie
- ✓ Leiedal en leden-gemeenten
- ✓ W13, Logo Leieland
- ✓ Provincie West-Vlaanderen
- ✓ Provinciaal Mobiliteitspunt
- ✓ Kenniscentrum openbare verlichting
- ✓ Interprovinciaal kenniscentrum
- ✓ VVSG, Stadsmonitor
- ✓ Netwerk Vlaamse centrumsteden
- ✓ Future Proofed Cities

- ✓ Fluvius, Aquafin, Vlaqua
- ✓ NMBS, De Lijn
- ✓ Agentschap Wegen en Verkeer
- ✓ Waterwegen en Zeekanaal / de Vlaamse Waterweg
- ✓ IMOG, OVAM (GroenEvent), FostPlus
- ✓ VEA, VEB, Team Vlaams Bouwmeester
- ✓ VMM, Aptus,
- ✓ Join for Water, Vlakwa, VITO
- ✓ Agentschap voor Natuur en Bos
- ✓ Stadslandschap Leie en Schelde

- ✓ Natuurpunt (Kortrijk)
- ✓ Mobiel vzw
- ✓ Fietsersbond
- ✓ Mobiel21
- ✓ Velt – Voedselrijk
- ✓ Foodshift
- ✓ Eva vzw
- ✓ Trage Wegen vzw
- ✓ Bos+
- ✓ Lieve Zusjes Stoere Broers
- ✓ Gevelgäng, Wildebras
- ✓ Hovekes, tuincoaches
- ✓ Bolwerk
- ✓ Arbeid en Milieu
- ✓ Netwerk Bewust Verbruiken
- ✓ Oxfam Wereldwinkels

- ✓ Kennisinstellingen: HoWest, Vives, KULAK, Ugent
- ✓ Vormingplus, Tuinbouwschool PTI
- ✓ Kleuter, lager, middelbare scholen
- ✓ Klimaatjongeren, JNM
- ✓ Doerak vzw

- ✓ Inwoners
- ✓ Buurt- en wijkcomité's zoals Vetex Tjing Tjang
- ✓ Burgercoöperaties zoals Vlaskracht en Beauvent
- ✓ Deelfabriek met Swop & Go, Instrumentheek, Fietskeuken, 't Velootje, Boekdelen, Babytheek, Pamperbank, Repair Café, Rap op stap en SWITCH
- ✓ Kortrijk Kraaknet, Mooimakers
- ✓ Samenlevingsopbouw (Papillon)
- ✓ Food Act 13, Vork
- ✓ Constructief

- ✓ Culturele partners: BK6, Buda Kunstencentrum, Schouwburg, Ontmoetingscentra, Bibliotheek, Designregio, Green Track...

- ✓ Bedrijven en handelaars: VOKA en Unizo, Maandagmarkt, Trustone, handelscomité's, Hangark, CEO's 4 Climate, Buurderij, Heerlijkheid van Heule, Stadsboerderij, Lokaalmarkt, Grenshoeve, Febelauto, AZ Groeninge, ...